

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ ТА
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
освітнього ступеня «Магістр»

на тему: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ У ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx,
МІСТО ЛЬВІВ»

Виконала: студентка 2 курсу, гр. ОП – 71з
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва)

Рожак Н.О.
(Прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доц. Андрушко Р.П.
(Прізвище та ініціали)

Рецензент:
(Прізвище та ініціали)

ДУБЛЯНИ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ
ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
(підпис)

д.е.н., професор Гнатишин Л.Б.
(звання, ступінь, прізвище та ініціали)
«20» _____ лютого 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Рожак Наталії Олегівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Організаційно-методичні засади обліку основних засобів у Приватному підприємстві xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, місто Львів»

Керівник роботи: Андрушко Р.П., к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено наказом ЛНУП від «27» вересня 2023 р. № 490/К-С

2. Строк подання студентом проекту (роботи) до «15» січня 2023 року

3. Вихідні дані допроекту (роботи) спеціальна література, нормативно-правові акти, первинна і зведена документація, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова, статистична та податкова звітності підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити).

ВСТУП.

1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ. 1.1. Економічний зміст, класифікація основних засобів та порядок їх оцінки. 1.2. Нормативно-правове регулювання та літературне забезпечення обліку операцій з основними засобами. 1.3. Методика дослідження операцій з основними засобами.

2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ОБЛІКУ.

2.1. Аналіз основних економічних показників діяльності приватного підприємства xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. 2.2. Оцінка ефективності використання основних засобів та їх вплив на результати роботи ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. 2.3. Сучасний стан організація обліку на підприємстві. 2.4. Практичні аспекти відображення обліку основних засобів.

3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Раціоналізуючі технології обробки облікової інформації основних засобів у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. 3.2. Вплив системи аудиту на ефективність внутрішнього контролю основних засобів підприємства.

Висновки і пропозиції.

Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки

6. Дата видачі завдання «20» лютого 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі ДР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка картографічних матеріалів для дипломної роботи).	20.02.23-30.03.23 р.
2.	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	01.04.23 – 31.08.23 р.
3.	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи.	01.09.23 – 31.10.23 р.
4.	Кінцеве оформлення дипломної роботи (здача пояснювальної записки керівнику ДР; виправлення його зауважень; здача ДР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	01.11.23 – 25.11.23 р.
5.	Підготовка до захисту в ЕК. Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником ДР; виправлення зауважень у графічній частині).	26.11.23 – 24.01.24 р.

Студент _____ Рожак Н.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Андрушко Р.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота: 81 сторінки текстової частини, 23 рисунків, 15 таблиць, 48 позицій літературних джерел.

Організаційно-методичні засади обліку основних засобів у Приватному підприємстві xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, місто Львів. - Рожак Н.О. - Кваліфікаційна робота. Кафедра обліку та оподаткування. - Дубляни, Львівський НАУ, 2024.

Текстова частина включає вступ, три розділи, висновки і пропозиції, список використаних джерел.

У першому розділі розкрита економічна сутність, сучасні наукові й практичні засади оцінки основних засобів та їх класифікація. Розглядаються нормативні документи, що регламентують облікову діяльність підприємства та раціоналізації обліку основних засобів.

У другому розділі подано детальну характеристику приватного підприємства xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx його організаційну структуру, проведено аналіз основних економічних показників діяльності та проведена оцінка ефективності руху основних засобів. Охарактеризовано стан організації обліку на підприємстві та підходи до формування облікової інформації в частині основних засобів для прийняття ефективних управлінських рішень.

У третьому розділі вказано на доцільність запровадження раціоналізуючих технологій та програм обробки облікової інформації щодо основних засобів в сучасних умовах господарювання. Обґрунтовано організаційні засади проведення внутрішнього контролю та ефективності зовнішнього аудиту даної ділянки.

На основі опрацювання теоретичного та практичного матеріалів зроблені відповідні висновки та конкретні пропозиції. Впровадження в практику внесених пропозицій сприятиме покращенню організації обліку основних засобів у підприємстві.

Анотація

Досліджуються теоретичні засади ретроспективних наукових поглядів щодо економічного змісту, класифікації та оцінки основних засобів. Розглядається організація та методика обліку основних засобів на підприємстві. Проаналізовано сучасні підходи до формування облікової інформації в частині основних засобів для прийняття ефективних управлінських рішень. Обґрунтовано організаційні засади проведення внутрішнього контролю та ефективності зовнішнього аудиту даної ділянки. Дана оцінка впливу сучасних інформаційних технологій на облік, контроль та управління основними засобами.

The summary

The theoretical foundations of retrospective scientific views on the economic content, classification and evaluation of fixed assets are studied. The organization and method of accounting for fixed assets at the enterprise are considered. Modern approaches to the formation of accounting information in terms of capital assets for making effective management decisions are analyzed. The organizational principles of internal control and the effectiveness of the external audit of the given area have been substantiated. The assessment of the impact of modern information technologies on accounting, control and management of fixed assets is given.

ЗМІСТ		ст.
Вступ		6
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ		10
1.1. Економічний зміст, класифікація основних засобів та порядок їх оцінки		10
1.2. Нормативно-правове регулювання та літературне забезпечення обліку операцій з основними засобами		20
1.3. Методика дослідження операцій з основними засобами		25
Розділ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ОБЛІКУ		30
2.1. Аналіз основних економічних показників діяльності приватного підприємства xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		30
2.2. Оцінка ефективності використання основних засобів та їх вплив на результати роботи ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		37
2.3. Сучасний стан організація обліку на підприємстві		44
2.4. Практичні аспекти відображення обліку основних засобів		49
Розділ 3 НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ		57
3.1. Раціоналізуючі технології обробки облікової інформації основних засобів у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		57
3.2. Вплив системи аудиту на ефективність внутрішнього контролю основних засобів підприємства		63
Висновки і пропозиції.		74
Список використаних джерел		77

ВСТУП

Актуальність теми. Діяльність суб'єктів господарювання пов'язана з використанням основних засобів, які є одним із найважливіших елементів продуктивності праці. Неефективне використання основних фондів та несвоєчасне оновлення негативно впливають на ефективність управління підприємством та його фінансові результати. Належний облік, своєчасний аналіз та аудит основних засобів необхідні для забезпечення керівників підприємства та зацікавлених осіб об'єктивною інформацією, важливою для ефективного управління підприємством.

Основні засоби повинні забезпечувати належні матеріальні умови для господарської діяльності підприємства, зберігати необхідну кількість виробничих запасів, здійснювати транспортні, вантажно-розвантажувальні, пакувальні та інші підготовчі роботи, пов'язані з прийманням і реалізацією продукції, наданням послуг і організацією виробництва.

Отже, основні засоби є найважливішим елементом продуктивності, який сприяє процесу виробництва та розподілу, обміну та споживання ресурсів. Водночас слід зазначити, що визначення сучасних основних фондів не є однозначним у наукових судженнях.

З економічної точки зору термін «основні засоби» стосується фізичних активів, які використовуються в діяльності компанії протягом періоду, що перевищує 365 календарних днів (операційний рік) з дати введення в експлуатацію.

Характеристиками основних засобів є: довготривале використання (не менше одного року) в натуральному вигляді; нарахування зносу, що проявляється поступовою, втратою можливості подальшої експлуатації внаслідок старіння; виснаження (фізичний знос) або втрата зручності для подальшої діяльності внаслідок появи нових основних засобів з кращими характеристиками; специфіка обігу та відшкодування вартості; відрахування

амортизації, що відноситься на поточні витрати підприємства, а також на відповідну собівартість продукції (робіт, послуг).

Вагомий внесок у дослідження питання бухгалтерського обліку основних засобів було зроблено вітчизняними дослідниками. Зокрема, Безверхий К.В. [4] досліджував бухгалтерський облік законсервованих об'єктів основних засобів, Шкуліпа Л. В. [47] розглядає гармонізацію вимог НП(С)БО України із МСФЗ щодо обліку основних засобів. Пирог О.В. [33] та Чалий І. [45] провели порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів, Радіонова Н. Й. та Ременюк Л. М. [39] наводять шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів.

Вивчення теоретичних основ і практичних положень, пов'язаних з організацією та методикою обліку та аудиту діяльності підприємства із основними засобами, дозволяє виявити деякі проблеми, що знижують ефективність їх використання. Серед них варто відзначити: різні методи пояснення економічної сутності та класифікації основних засобів, відсутність єдиної методики відображення амортизації основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку, відсутність постійної визначеності щодо складу основних засобів, тощо.

Отже, теоретична важливість і практична значущість обліку і аудиту наявності та руху основних засобів зумовлюють актуальність теми дослідження.

Метою дослідження даної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних та організаційних засад обліку та аудиту операцій із основними засобами підприємства в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставлених цілей у роботі поетапно розглядаються наступні завдання:

- обґрунтування економічної сутності основних фондів і порядок визначення їх вартості та класифікації;
- провести оцінку наукових тверджень стосовно теми дослідження і діючих нормативних документів щодо обліку операцій з основними засобами;

- висвітлити та проаналізувати стан основних показників діяльності підприємства та оцінити ефективність використання основних засобів;
- дослідити систему організації обліку та специфіку відображення операцій з основними засобами;
- визначити вплив сучасних інформаційних технологій на облік, контроль та управління основними засобами;
- оцінити сучасну систему аудиту на необхідність внутрішнього контролю;
- дати рекомендації щодо особливостей проведення аудиту основних засобів досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є обліково-аналітичний та аудиторський процес діяльності з основними засобами приватного підприємства (ПП) xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і організаційних засад обліку та аудиту наявності та руху основних засобів.

Дана робота опрацьована за допомогою застосування наступних методів: діалектичного, структурно-функціонального. У дослідженні також використовувалися економічні й статистичні методи дослідження, такі як синтезу та аналізу, порівняння, індуктивної та дедукції, графічний та інші.

Інформаційну базу наукових досліджень складають законодавчі акти, тематичні дослідження, спеціальна економічна література, фінансова звітність та інші документи.

Найважливіші результати дослідження містять елементи наукової новизни є, що обгрунтовано доцільність застосування сучасної комп'ютерної програми для ведення обліку основних засобів підприємства, а саме - «BAS Бухгалтерія». Надано пропозиції щодо вдосконалення внутрішнього аудиту підприємства, запропоновано використання робочого документа «Enterprise Internal Control Status Test». Відтак, система обліку та внутрішнього аудиту основних засобів отримає подальшу оптимізацію шляхом застосування сучасних інформаційних технологій.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що наведені в кваліфікаційній роботі методи, теоретичні висновки та практичні пропозиції можуть бути використані для вдосконалення формування облікової інформації про основні засоби підприємства, що дозволить оптимізувати внутрішній контроль (аудит) основних засобів для досягнення об'єктивної їх оцінки.

Прикладна цінність отриманих результатів підтверджується тим, що розробки та пропозиції автора схвалені керівництвом досліджуваного підприємства.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Економічний зміст, класифікація основних засобів та порядок їх оцінки

Основні фонди підприємств відіграють вирішальну роль у фінансово-господарській діяльності, забезпечуючи ефективність безперебійної роботи кожного підприємства. Проте проблема залучення основних засобів має як позитивні, так і негативні сторони, оскільки потребує значних фінансових вкладень. Своєчасному відновленню основних засобів можуть перешкоджати наступні фактори: недостатня кількість грошових коштів, залежно від фінансових можливостей і неефективності попередньої діяльності, висока вартість основних засобів порівняно з іншими активами тощо.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що кожному підприємству необхідно серйозно ставитися до процесу управління ефективністю використання основних фондів у фінансово-господарській діяльності.

Під об'єктами основних засобів розуміються готове обладнання та всі приладдя та пристосування до нього, або окремі конструктивно відокремлені об'єкти, призначені для виконання певних самостійних функцій, або окремі комплекси пов'язаних об'єктів однакового або різного призначення, які мають спільне службове обладнання, аксесуари, засоби керування та єдина основа, щоб кожен елемент міг виконувати свою функцію без ускладнень - певні завдання лише як частина комплексу, а не незалежно.

Відповідно до ст. 4 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку» № 7 «Основні засоби» під основними засобами підприємства розуміються матеріальні активи, які утримуються підприємством для використання у процесі виробництва або для надання товарів, надання трудових послуг, або здавання в оренду іншим, або використовуються для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, з очікуваним терміном

ефективного використання (освоєння) більше одного року (або терміном експлуатації, якщо більше одного року) [43].

МСБО 16 «Основні засоби» використовує аналогічний підхід до тлумачення цієї концепції: це матеріальні активи, якими володіє бізнес для його власних цілей, зокрема використовується для виробництва, постачання товарів, надання послуг, здачі в оренду чи управління протягом більш ніж одного звітного періоду.

Податкове законодавство України визначає основні засоби таким чином, основні засоби - це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування надрами (вартість землі, незавершені капітальні вкладення, дороги загального користування, бібліотечні та архівні фонди, матеріальні цінності, вартість яких не перевищує 6000 гривень) та очікуваний строк використання них більше одного року з дати виробництва (все, що перевищує один рік, є операційним циклом).

Тому слід зазначити, що існують розбіжності у трактуванні поняття «основні засоби» в нормативно-правових актах.

Значимість, термін служби та інші характеристики основних засобів абсолютно однакові в бухгалтерському та податковому законодавстві. Водночас варто зазначити, що методи податкового та бухгалтерського обліку суттєво відрізняються в інших аспектах.

Питання визнання основних засобів тісно пов'язане з поняттям їх оцінки, оскільки застосування єдиних принципів і фактичний стан оцінки основних засобів є вирішальними факторами для організації бухгалтерського обліку кожного підприємства.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» «придбані, побудовані або виготовлені основні засоби відображаються на балансі за первісною вартістю», рис. 1.1.

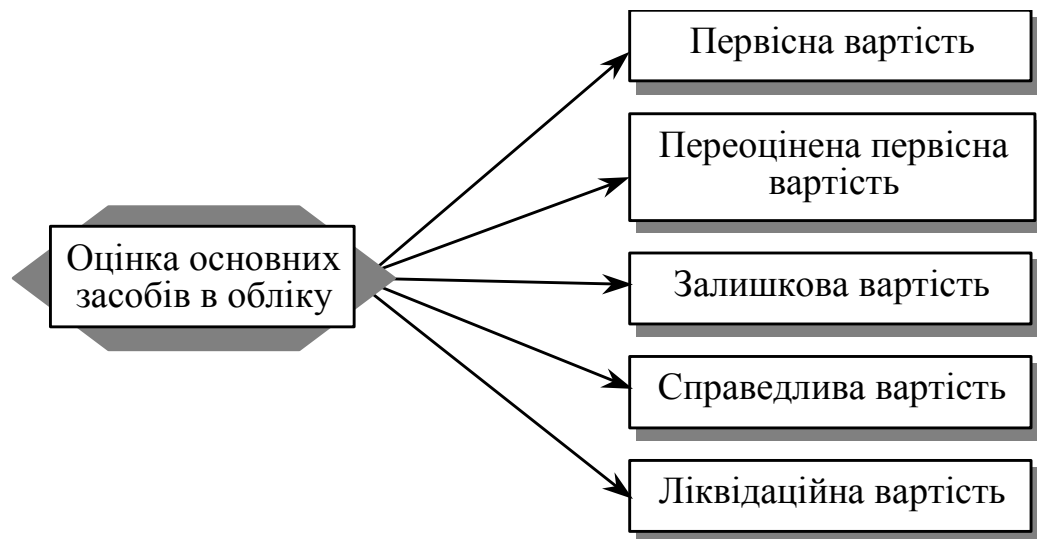

Рис. 1.1. Способи оцінки основних засобів, відповідно до П(С)БО 7.

Склад первісної вартості основних засобів в основному залежить від способу стягнення (оплата статутного капіталу, оплатне придбання, самостійне виготовлення (створення), безоплатне стягнення тощо). Формування первісної вартості об'єкта основних засобів, наведені на рис.1.2.

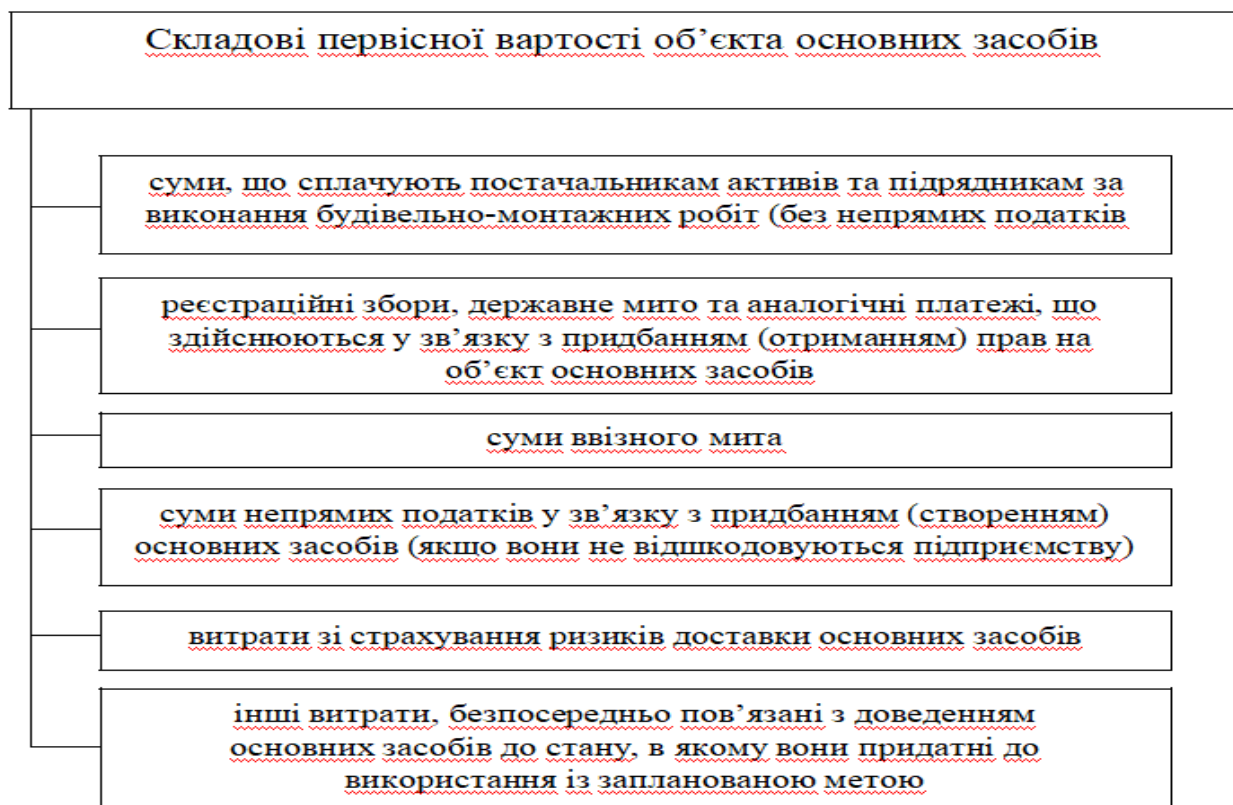

Рис. 1.2. Складові первісної вартості об'єкта основних засобів.

Відсотки, сплачені за користування кредитом, не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок позикових коштів.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» підприємства при складанні фінансової звітності повинні керуватися принципом історичної (фактичної) собівартості, визначати пріоритетність оцінки активів виходячи з собівартості їх виробництва, передбачає принцип обачності та метод ціноутворення, що використовується бухгалтерією. Слід запобігати недооцінці зобов'язань і витрат та переоцінці активів і доходів підприємства.

Первісна вартість загальних основних засобів визначається відповідно до співвідношення суми та справедливої вартості окремих основних засобів – узгоджена засновником підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення первісної вартості залежно від шляхів надходження

№ п/п	Шляхи надходження основних засобів	Первісна вартість
1	Декілька об'єктів основних засобів, закуплених за одну суму	визначається розподілом загальної фактичної суми пропорційно до справедливої вартості окремого об'єкта основних засобів
2	Безоплатно отримані основні засоби	дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання
3	Основні засоби, що внесені до статутного капіталу підприємства	погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість
4	Об'єкт, переведений до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції	дорівнює її собівартості, яка визначається згідно з Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку "Запаси" та "Витрати"
5	Основні засоби, отримані в обмін на подібний об'єкт	дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів
6	Основні засоби, отримані в обмін на неподібний об'єкт	дорівнює справедливій вартості переданого об'єкту основних засобів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів або їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обмін

Тобто для основних засобів, придбаних у постачальників за кошти підприємства, побудованих господарським, підрядним способом або виготовлених підприємством самостійно, первісна вартість визначається за фактичною собівартістю. В інших випадках отримання підприємством основних засобів такі об'єкти обліку оцінюються за справедливою вартістю. Витрати, понесені для підтримання об'єкта в робочому стані та отримання заздалегідь визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат.

Первісна вартість основних засобів зменшується за рахунок часткової ліквідації об'єктів основних засобів. Якщо об'єкт основних засобів складається з частин, що мають різні строки корисного використання (розроблення), кожна з цих частин може бути визнана в бухгалтерському обліку окремим об'єктом основних засобів. За винятком землі, всі основні активи піддаються матеріальному і духовному зносу, тобто поступово втрачають свою якість і стають марними під впливом матеріальних сил, технологій і економічних факторів. Поступове перенесення витрат експлуатації основних фондів на готову продукцію та накопичення грошових коштів для заміни зношених предметів називається амортизацією.

Згідно з податковим законодавством, амортизація – це поступове віднесення вартості придбання, виготовлення або поліпшення основних засобів для зменшення скоригованого прибутку платника податку в межах норми амортизаційних відрахувань [41]. У П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація визначається як систематичний розподіл вартості об'єктів основних засобів, які амортизуються в процесі їх використання [43].

Витрати на основні засоби, які підлягають амортизації або податковому обліку, наведено на рис. 1.3.

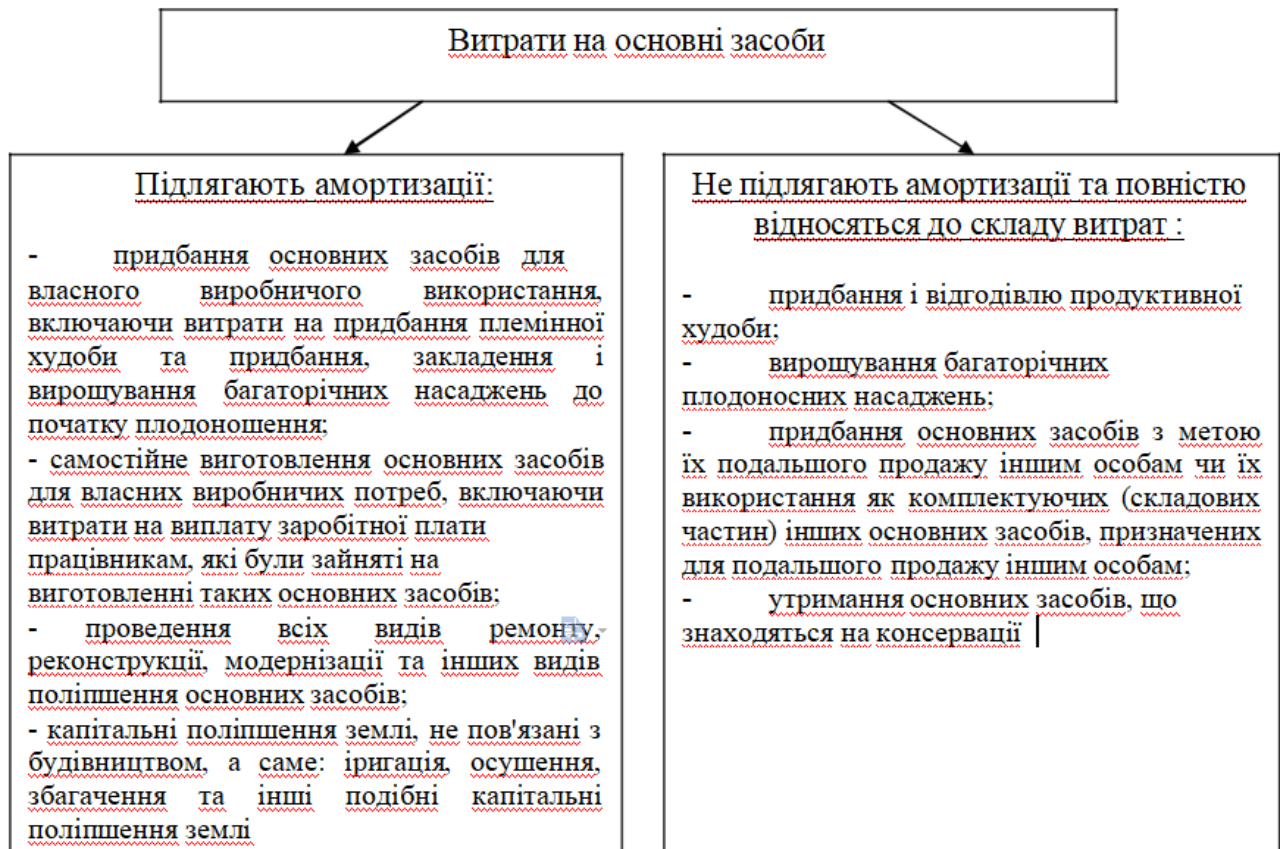

Рис. 1.3. Взаємозв'язок між витратами на основні засоби та амортизацією.

Основною для обліку є класифікація: за використанням (діючі, недіючі), приналежністю (власні, орендовані) та призначенням (виробничі, невиробничі).

Орендовані основні засоби не перебувають у власності орендаря, а використовуються для здійснення операційної діяльності згідно з договором оренди. Орендні основні засоби відображаються лише в балансі орендодавця, що виключає можливість подвійного обліку.

За функціональним призначенням і видом діяльності основні засоби поділяються на два види: виробничі і невиробничі, рис. 1.4.

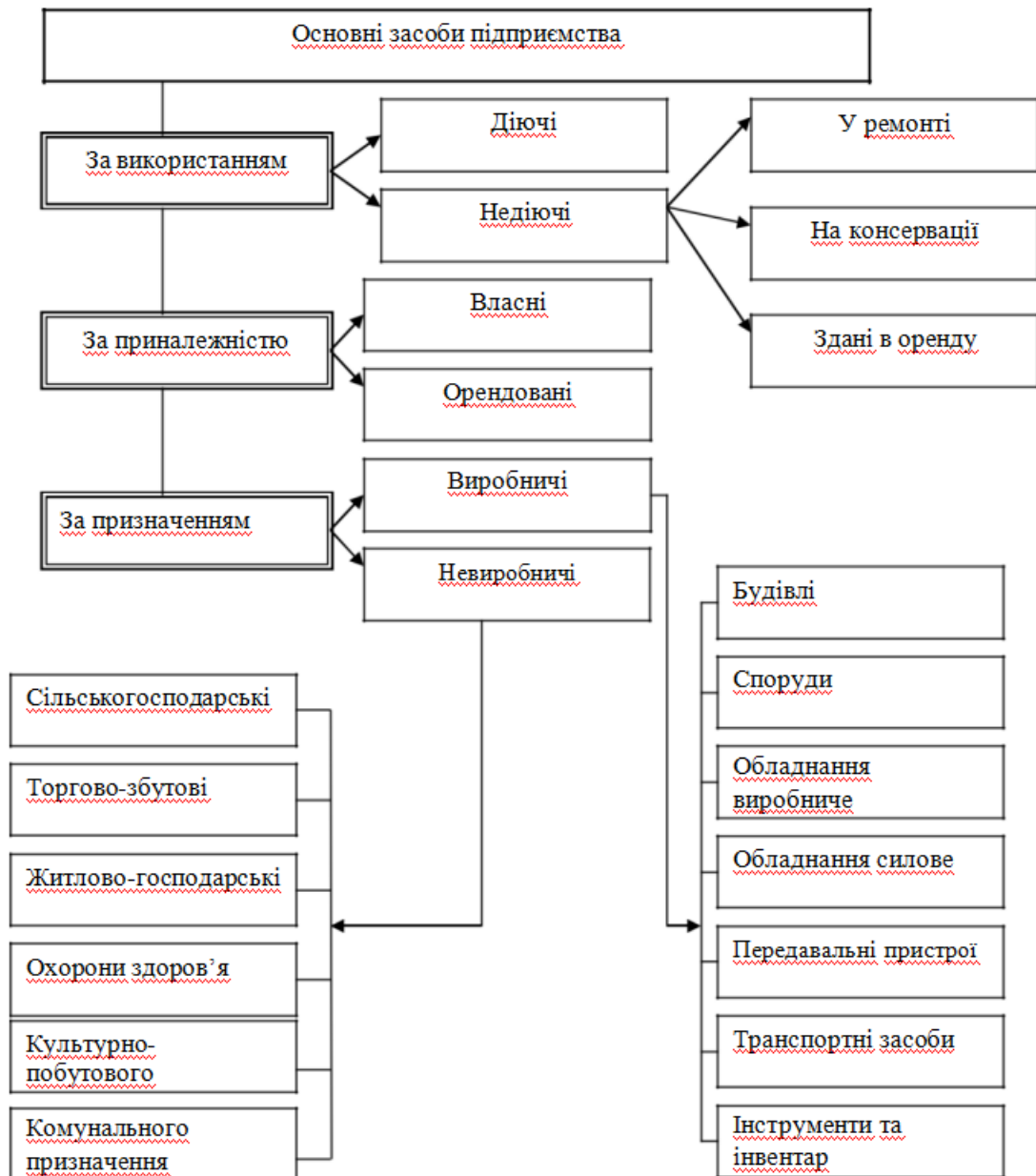

Рис. 1.4. Типова класифікація основних засобів підприємства.

Отже, необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація, тобто групування за певними ознаками в якісно однорідні групи.

Виробничі основні фонди - це знаряддя праці, за допомогою яких працівники впливають на предмет праці або необхідні для забезпечення виробничої діяльності в таких процесах, як торгівля, заготівля, виробництво тощо. Вони беруть безпосередню участь у виробничому процесі або певним чином сприяють його реалізації і неодноразово залучаються до повторюваних виробничих циклів, поступово зношуються і, не змінюючи своєї природної форми, передаючи свою цінність готовому продукту.

До них належать ті основні фонди, які безпосередньо не задіяні в основній діяльності, але призначені для обслуговування потреб працівників, використовуються протягом тривалого часу і поступово зношуються, але не беруть участі у виробництві матеріальної продукції і тому вартість, втрачена в їх основних фондах, не переноситься на продукцію.

Для кожної галузі з урахуванням її особливостей передбачено класифікацію основних засобів за природним складом, призначенням виробництва, але при цьому зберігається можливість посилатися на всі класифікації за видами економічної діяльності.

Податкова система України розрізняє 16 категорій основних засобів та інших необоротних активів, як показано в табл. 1.2.

Так, відповідно до ст. 145 Податкового кодексу встановлено 16 груп основних засобів та інших необоротних активів. Фактично ці групи такі ж, як і в П(С)БО 7 «Основні засоби».

Різниця в правій колонці табл. 1.2., де встановлено мінімально допустимий термін їх використання. Іншими словами, строк корисного використання окремих груп основних засобів не може бути меншим за строк, визначений цим кодексом.

Таблиця 1.2

Класифікація та мінімально допустимих строків амортизації основних засобів та інших необоротних активів

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, роки
група 1 - земельні ділянки	—
група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі	20
споруди	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
З них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 6000 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар, меблі	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди, збереження Національного архівного фонду України	—
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	—
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	—
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

В табл. 1.3 наведено порівняльну характеристику податкового та бухгалтерського підходів щодо визнання основних засобів.

Як показують дані табл. 1.3, такі ознаки основних засобів, як матеріальність та строк корисного використання, в бухгалтерському та податковому законодавстві є повністю тотожними. Водночас доцільно звернути увагу що за іншими ознаками податковий і бухгалтерський підходи мають суттєві відмінності.

Таблиця 1.3

**Порівняльна характеристика податкового та бухгалтерського підходів
щодо трактування поняття основних засобів**

Ознака	Бухгалтерський підхід	Податковий підхід
Матеріальність	Основними засобами є лише матеріальні активи	Основними засобами є лише матеріальні активи
Підконтрольність	Активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання котрих, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому	Платник податку на прибуток фактично є власником основних засобів.
Строк корисного використання	Строк корисного використання з дати введення в експлуатацію повинен перевищувати рік (або операційний цикл, якщо він триваліший за рік)	Строк корисного використання з дати введення в експлуатацію повинен перевищувати рік (або операційний цикл, якщо він триваліший за рік)
Призначення	З метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій	До основних засобів відносять лише ті об'єкти, які суб'єкт господарювання планує використовувати у власній господарській діяльності
Вартісна межа	Не передбачена.	Основні засоби - матеріальні активи, вартість яких перевищує 6000 гривень

Проблема визнання основних засобів дуже тісно пов'язана з поняттям їх оцінки, оскільки застосування принципу єдності та реальності оцінювання основних засобів – це визначальний фактор організації обліку на кожному підприємстві. Вважаємо, що сутність оцінки полягає в присвоєнні числових значень основним засобам за визначеними правилами.

1.2. Нормативно-правове регулювання та літературне забезпечення обліку операцій з основними засобами

Вивченню сутності та змісту поняття основних фондів як економічної категорії в сучасній науковій літературі присвячено багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених.

Вивчаючи походження поняття «основні фонди», можна зробити висновок, що вперше основні фонди підприємства згадуються в працях французької школи на чолі з Жильбером А. і Лео Е. Активи включають основні засоби, оборотні активи, витрачені активи (вкладені в незавершені процеси), боргові активи та збитки. Ще в XVII-XX ст. Ла Порт М. запропонував класифікацію рахунків, у якій виділив групу майнових або майнових рахунків [10]. Ця група виконує специфічну економічну функцію управління ресурсами підприємства.

У 19-20 століттях Вейцман Р. Я. (1870-1936) поділив усі активи на дві категорії - активи в стадії обігу та активи в стадії виробництва - і поділив їх на основні фонди, активи в обороті та активи, що не знаходяться в стадії [14].

Відомі економісти вважають, що основні фонди є невід'ємною частиною майна кожного суб'єкта господарювання, незалежно від сфери його діяльності та галузевої належності (табл. 1.4).

В умовах розвитку науки в Україні необхідно глибше конкретизувати поняття економічної категорії «основний засоби». З моменту появи терміну в науковому середовищі тривають дискусії навколо його тлумачення, тому мотивація дефініції та пошук перспективних напрямків досліджень є актуальною проблемою сучасної економічної науки.

Відповідно у бухгалтерському обліку виділяють такі групи основних фондів: земля, капітальні витрати на поліпшення земель; споруди та транспортне обладнання; машини та інструменти; автомобілі; інструменти, посуд, інвентар (меблі); робоча і продуктивна худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби.

Таблиця 1.4

Визначення та тлумачення дефініції «основні засоби»

Автор	Визначення
Бабіч В.В.	це сукупність матеріальних цінностей, що мають натуральну форму та тривалий час діють, як у сфері матеріального виробництва, так і у сфері нематеріального, втрачаючи свою вартість у міру зношення
Бутинець Ф.Ф.	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік
Довгалюк Н.В.	матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово використовуються у виробничих циклах та зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (операційний цикл)
Жадан Т.А.	матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час Здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності виготовлений продукт, надану послугу або товар.
Стельмах Х.П	активи підприємства, що використовуються у матеріальному та нематеріальному виробництвах (виготовленні товарів, наданні послуг) із можливим строком експлуатації більше одного року.
Яковишина Н.А.	матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності - виготовлення продукта, надану послугу або товар.

Дослідження різних проявів, які описують сутність поняття основних засобів підприємства, показують, що основні засоби є основою активів і мають велике значення для виробничо-господарської діяльності підприємства. Тому сучасні вчені, виділяють такі сутнісні характеристики [21]:

- фізична форма активу;
- брати участь у виробництві та реалізації товарів;
- існування незмінених природних форм;
- термін служби більше одного року (або термін експлуатації, якщо більше одного року);
- перенесення витрат частинами на нові продукти в міру їх зношування;
- можливість здачі в лізинг іншим.

Отже, основні засоби є основою матеріально-технічної основи більшості підприємств, оскільки займають найбільшу питому вагу в структурі фондів.

Ефективність загальної діяльності підприємства значною мірою залежить від управлінських рішень щодо наявності, структури та руху основних засобів. Роль основних засобів у виробничому процесі та особливості їх відтворення в умовах ринкової економіки висувають особливі вимоги до інформації про наявність, рух, структуру, стан і використання основних засобів [11].

В Україні поняття основних засобів визначено нормативно-правовими документами, в основному Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [36] та Податковим кодексом України [34]. Відповідно до пункту 4 П(С)БО 7 «Основні засоби» «Основні засоби - це матеріальні активи, які утримуються підприємством для використання в процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для виконання адміністративних завдань, очікуваний термін ефективного використання (освоєння) яких перевищує один рік (або термін експлуатації, якщо більше одного року)», табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Основні нормативно-правові акти, які регулюють облік і аудит основних засобів підприємства

№	Нормативний документ	№ та дата	Коротка характеристика
1	2	3	4
1	Конституція України	№254к/96-ВР від 28.06.96 р.	Основа законодавчої системи України
2	Цивільний кодекс України	Постанова ВР України № 435-IV від 16.01.2003 р	Регулює цивільні правовідносини суб'єктів господарювання
3	Податковий кодекс України	№2755-VI від 02.12.2010р.	Визначає мінімально допустимі строки амортизації основних засобів
4	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	від 16.07.99 р. № 996-XIV	Регламентує правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
5	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	№ 2258-VIII від 21.12.2017	Визначає правові засади організації та методики проведення аудиту
6	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [23]	01.01.2012р.	Розкриває інформацію, що стосується визначення, визнання, оцінки, амортизації, визнання та розкриття інформації щодо основних засобів на міжнародному рівні
7	Положення стандарт бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»	№92 від 27.04.200р.	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби на національному рівні
8	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	№ 291 від 30 листопада 1999 р.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності підприємств.
9	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	№879 від 02.09.2014р.	Встановлює вимоги щодо порядку інвентаризації основних засобів
10	Наказ Міністерства Статистики України від "Про затвердження типових форм первинного обліку"	№352 від 29.12.1995р.	Затверджує типові форми первинної облікової документації з обліку основних засобів

Також у статті 14.1.138 Податкового кодексу України передбачено, що основні засоби - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, надані в користування надрами (вартість землі, незавершені капітальні вкладення, дороги загального користування, бібліотечні та архівні фонди, та має розрахунковий строк корисного використання (розроблення) більше одного року з дати введення в експлуатацію (або терміну експлуатації, якщо більше одного року) [47].

На відміну від визначення поняття основних засобів у П(с)БО 7, Податкового кодексу, економічна природа якого фактично не розкривається, існують лише чіткі вартісні межі віднесення активів до основних засобів (його вартість має перевищувати 6000 грн.). Ніяких конкретних пунктів у стандартах не зазначено, і підприємства самі вирішують, які активи відносити до основних засобів. Така неузгодженість вартісних меж створює певні труднощі в корпоративній обліковій політиці.

З огляду на міжнародну практику, основні засоби обліковуються відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Відповідно, «основні засоби - це матеріальні об'єкти з такими характеристиками: утримуються для виробництва або постачання товарів чи послуг, утримуються для передача чи оренда матеріальних об'єктів». або для адміністративних цілей; як очікується, що використовуватиметься протягом більше періоду" [23].

З визначення видно, що основні фонди (крім землі) під впливом матеріальної сили, техніки та економічних чинників поступово втрачають свою якість, тобто спричиняють матеріальний знос. Це процес, за допомогою якого вартість основних фондів поступово переноситься на готову продукцію, а кошти накопичуються для заміни елементів, які зношуються, називається амортизацією. Для нарахування амортизації та визначення строку корисного використання основних засобів підприємства можуть самостійно обрати один із шести методів амортизації.

Тут визначено наступні основні характеристики поняття основних засобів: це матеріальні активи, які використовуються у виробництві або постачанні товарів, наданні послуг, здані в оренду іншим особам, термін корисного використання яких перевищує один рік або операційний цикл, якщо більше ніж один рік.

Тому дуже важливою є сутнісна характеристика використання основних засобів для виконання управлінських і соціокультурних функцій. Діяльність підприємства спрямована на отримання прибутку шляхом виробництва продукції, продажу товарів і надання послуг.

Об'єктивною умовою існування підприємства є безперервний і багаторазовий процес виробництва і реалізації товарів, а для забезпечення цієї безперервної господарської діяльності підприємства використовують основні засоби. Виходячи з головної мети бізнес-операцій, ми вважаємо, що ця основна функція є дуже важливою.

1.3. Методика дослідження операцій з основними засобами

Велике значення для ефективної роботи підприємства має аналіз його діяльності та важливого об'єкту обліку - основні засоби.

Аналіз у прямому значенні (від грец.) - це операція розчленування явищ або відношень між об'єктами на складові елементи в процесі пізнавальної та практичної діяльності.

Аналізуючи основні фонди, слід враховувати, що збільшення випуску продукції залежить від частки нових, більш досконалих засобів праці в цих фондах.

Для формулювання методу економічного аналізу основних фондів рекомендується застосувати системний підхід.

З урахуванням цієї вимоги розроблено аналітичний план роботи, а саме:

- визначити завдання аналізу основних засобів;

- узгодити цілі та завдання, терміни виконання, визначити коло спеціалістів, залучених до аналізу основних засобів тощо;
- отримати оцінку стану основних засобів, вивчити причинно-наслідкові зв'язки процесів і явищ;
- оцінити спрямованість впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища по основних засобах;
- проаналізувати ефективність використання основних засобів, розподіл основних засобів за рівнем оснащення;
- визначити умови, які позитивно впливають на роботу основних фондів;
- виявлення ситуацій, що негативно впливають на роботу основних засобів, та пошук рішень, що забезпечують покращення стану та підвищення ефективності їх роботи;
- підготувати та представити керівництву рекомендації щодо покращення стану основних фондів підприємства.

Основними завданнями аналізу основних засобів ПП
 xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є:

- визначити рівень забезпеченості основними активами підприємства та його структурних сегментів;
- відповідність масштабів, складу та технічного стану основних засобів потребам у них;
- своєчасність оновлення основних засобів підприємства;
- рівень використання основних засобів та фактори, що впливають на його рівень;
- стан і структура невиробничих основних фондів.

Завдяки дослідженню науково-аналітичних методів вдалося визначити найбільш ефективні методи аналізу основних засобів ПП
 xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx: горизонтальний та вертикальний аналіз, структура та динаміка змін основних засобів, табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Характеристика основних показників стану та руху основних засобів

Показник	Характеристика
Коефіцієнт зносу	показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію (списана на витрати діяльності в попередніх періодах). Розраховується як відношення зносу основних засобів підприємства (суми амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання) на певну дату до первісної (переоціненої) їх вартості на ту ж дату.
Коефіцієнт придатності	показник, зворотний до коефіцієнта зносу. Він показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі здійснення господарської діяльності (не перенесена на готову продукцію), і обчислюється як відношення залишкової вартості основних засобів підприємства на певну дату до їх первісної (переоціненої*) на ту ж дату
Коефіцієнт оновлення основних засобів	характеризує інтенсивність введення в дію нових основних засобів. Він показує частку введених основних засобів за визначений період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду
Екстенсивне оновлення	характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів
Інтенсивне оновлення	передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними.
Коефіцієнт вибуття основних засобів	характеризує рівень інтенсивності їх вибуття зі сфери виробництва.
Коефіцієнт приросту основних засобів	характеризує рівень приросту основних засобів або окремих його груп за певний період

Відмінною рисою загальної науки і техніки є її універсальність. Вони входять в структуру наукового знання в усіх галузях.

Кожна розвинена наука, незалежно від філософських наук взагалі, використовує свої особливі методи, що впливають з того чи іншого розуміння природи свого об'єкта. Тому найчастіше конкретну науку або спеціальний метод відносять до спеціальної категорії (рис. 1.5).

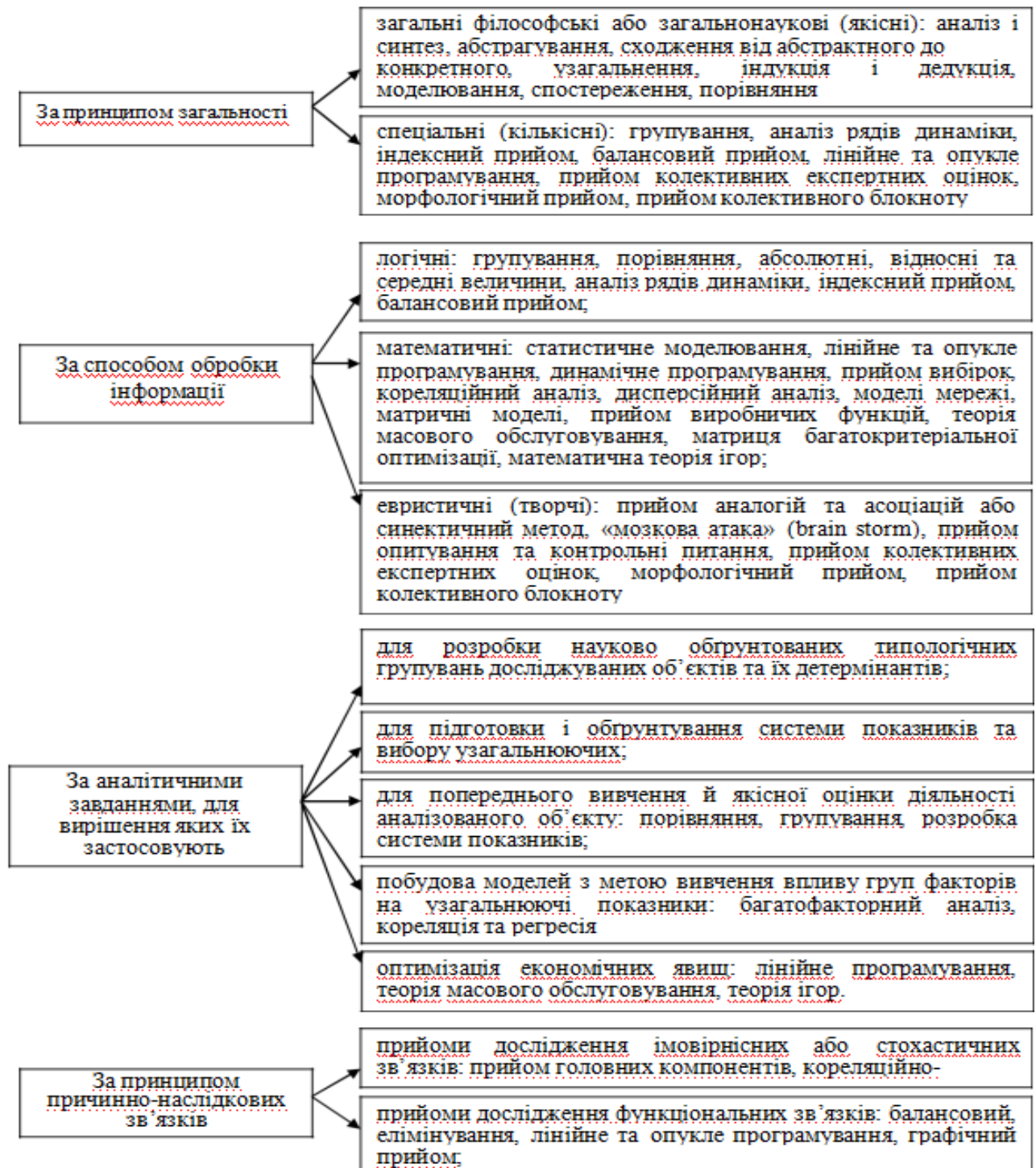

Рис. 1.5. Основні класифікаційні ознаки прийомів аналізу основних засобів.

До загальнонаукових прийомів економічного аналізу відносяться спостереження, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і порівняння, експеримент, абстрагування, моделювання тощо, які застосовували у ході дослідження стану організації обліку основних засобів.

До спеціальної інформації, що використовується для аналізу основних засобів, відносяться документи, що регламентують господарську діяльність це: офіційні документи, а також акти ревізій та перевірок, накази та розпорядження, комерційно-правові документи: договори, угоди, арбітражні та інші рішення судових органів, позови; інформація, що отримана від членів трудового колективу та з інших джерел.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ОБЛІКУ

2.1. Аналіз основних економічних показників діяльності приватного підприємства xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Приватне підприємство xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx (ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx) створене 15.11.2012 року у місті Львів, діє на підставі статуту і є юридичною особою. Має самостійний баланс, поточний та інші рахунки у банку, круглу печатку, кутовий штамп з власним найменуванням, бланки, знак для товарів та послуг та іншу атрибутику юридичної особи. Також може від свого імені укласти договори, набувати майнові та пов'язані з ними немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем в суді. Підприємство являється платником податку на додану вартість на загальних підставах.

ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx створено на приватній власності його засновників. Трудовий колектив підприємства становлять усі працівники, які беруть участь у діяльності підприємства шляхом праці відповідно до трудових договорів та інших форм, що регулюють трудові відносини між працівниками та підприємством. Приватне підприємство самостійно визначає спосіб оплати праці, розмір заробітної плати та інші види винагород своїх працівників.

Підприємство має величезний інтелектуальний потенціал, має дружні та тісні стосунки з партнерами, оснащене сучасними інформаційними методами діяльності та управління. Управління діяльністю та облік його роботи здійснюються за допомогою комп'ютерних мереж.

Керівництво діяльністю ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx здійснюють директор та його заступники (рис. 2.1): комерційний директор і фінансовий директор. Контроль за фінансово-господарською діяльністю здійснює Ревізійна комісія.

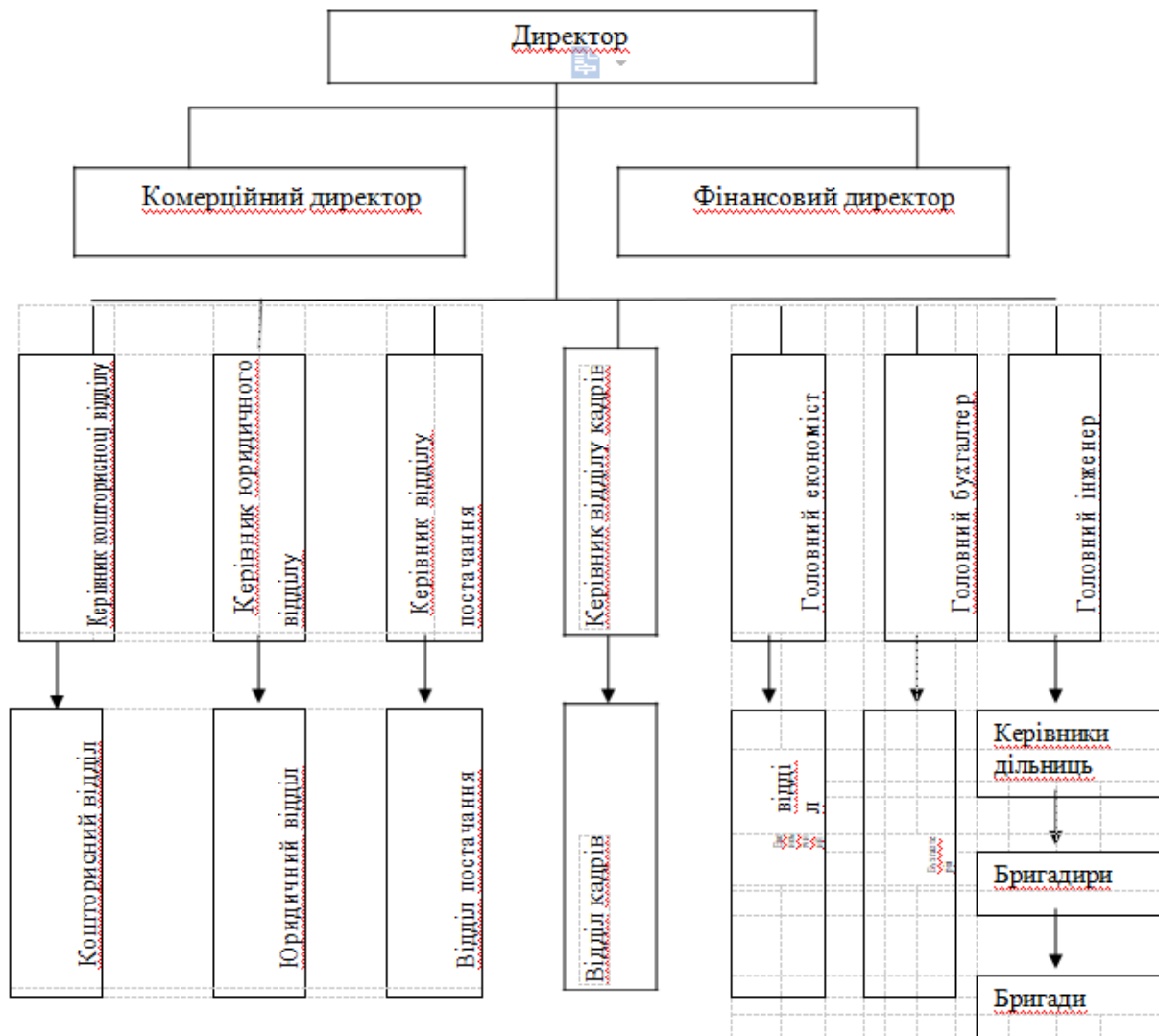

Рис. 2.1. Організаційна структура Приватного підприємства

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Організаційна структура бізнесу є лінійною та функціональною. Лінійні керівники приймають відповідні рішення, програми і плани за допомогою своїх функціональних заміників. Вони виконують рішення через топ-менеджмент і передають їх керівникам нижчого рівня, їх роль у бізнесі дуже важлива, оскільки вони проводять технічне навчання діяльності, розробляють рішення проблем, пов'язаних з управлінням.

До переваг лінійно-функціональної організаційної структури управління відносяться: швидке виконання управлінських рішень, високий ступінь спеціалізації, що підвищує ефективність функціональних служб, можливість мобілізації ресурсів.

Основними недоліками такої організаційної системи є: недостатня гнучкість для вирішення нових завдань; складна координація діяльності функціональних відділів для реалізації нових планів; внутрішньовиробничі конструкторські та технологічні нововведення у виробництві важко реалізувати без участі вищого керівництва; вертикальні компоненти системи надмірно розвинені.

Комерційний директор виконує оперативний план, виконує поставлені завдання, вносить відповідні корективи та контролює виконання плану. Взагалі економічні послуги базуються на принципі максимального врахування динаміки середовища. Комерційний директор відповідно проводить ціноутворення, прогнозування, економічний аналіз і управління персоналом. Відповідно до визначеної директором стратегії розвитку підприємства, він розвиває свою діяльність на основі інформації, отриманої від фінансового директора, начальника відділу постачання та головного бухгалтера. Система бухгалтерського обліку діяльності підприємства покладається на головного бухгалтера.

Діяльність, зазначена в статуті Приватного підприємства xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є різноманітна і має багато напрямів, як показано на рис 2.2.

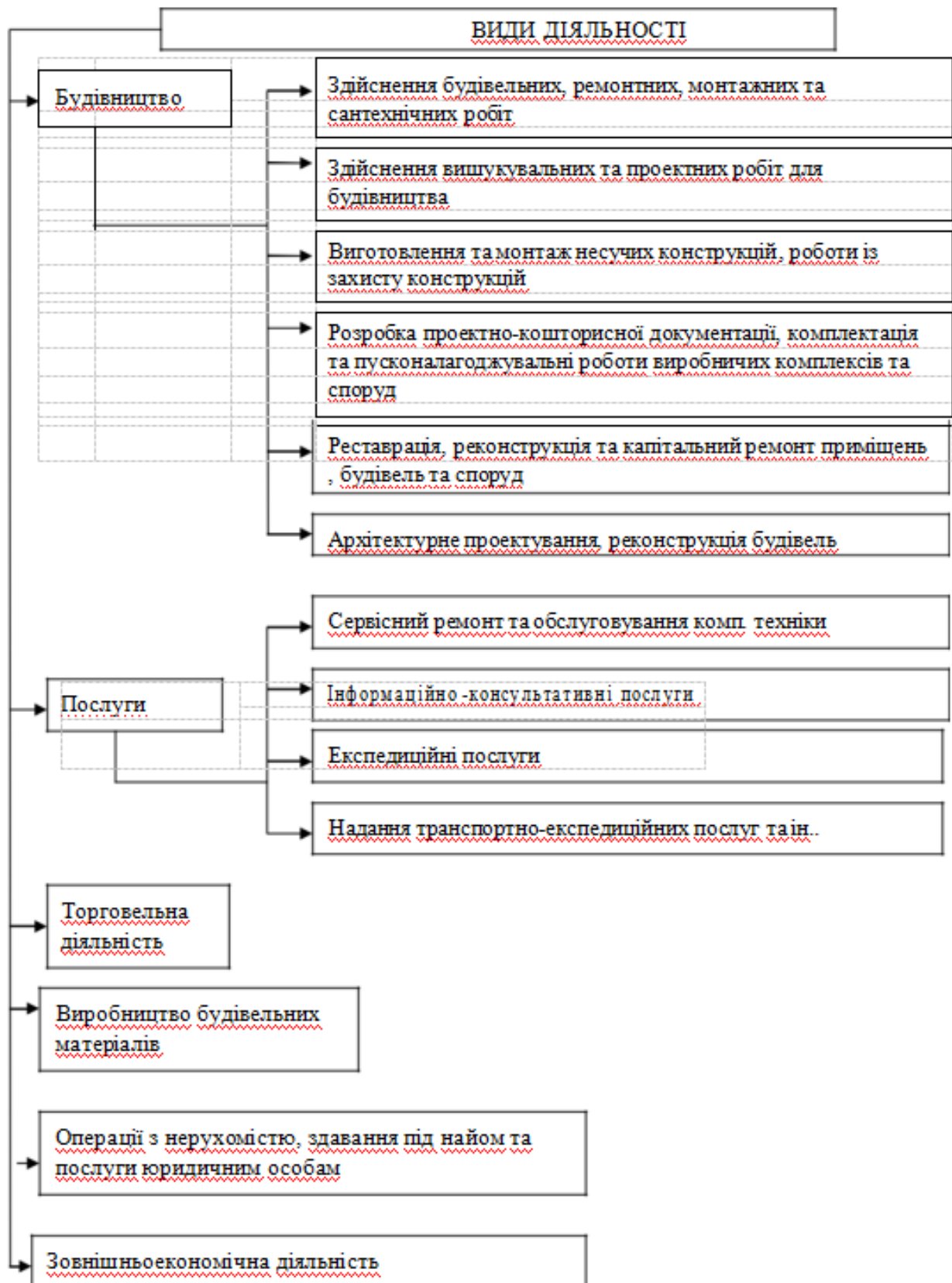

Рис. 2.2. Основні види діяльності ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Техніко-економічні показники діяльності підприємства дозволяють оцінити ефективність організації виробництва, технологічний рівень, рівень продуктивності праці, матеріало-, трудових і фінансових витрат.

Аналізуємо техніко-економічні показники ПП
 xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx за 2020-2022 роки (табл. 2.1) за даними фінансової звітності.

Таблиця 2.1

Динаміка основних фінансово-економічних показників

ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Показники	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)		Відхилення відносне, %	
	2020	2021	2022	2021р. до 2020 р.	2022р. до 2021р.	2021 р. до 2020р.	2022 р. до 2021р.
Чистий дохід від реалізації, тис.грн.	56035	31070,0	59180,0	-24965	+28110	-44,6	+90,5
Разом доходи тис.грн.	56037	31072	59191	-24965	+28119	-44,6	+90,5
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	54746	27493,0	57235,0	-27253	+29742	-49,8	+108,2
Разом витрати, тис.грн.	54863	27602	55354	-27261	+27752	-49,7	+100,5
Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	1174,0	3470,0	3837,0	+2296	+367	+195,6	+10,6
Чистий прибуток, тис.грн	962,7	2845,4	3146,3	+1882,7	+300,9	+195,6	+10,6
Вартість необоротних активів, тис.грн.	41999	55700	54408	+13701	-1292	+32,6	-2,3
Продуктивність праці персоналу, тис.грн./чол.	700,4	388,4	739,8	-312	+351,4	-44,5	+90,5
Матеріаломісткість продукції, %	40,5	41,2	39,8	+0,7	-1,4	+1,7	-3,4
Рентабельність продукції, %	1,8	10,3	5,5	+8,5	-4,8	+472,2	-46,0
Рентабельність необоротних активів, %	2,3	5,1	5,8	+2,8	+0,7	+121,7	+13,7
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп	0,98	0,89	0,94	-0,09	+0,05	-9,2	+5,6

Згідно з даними таблиці 2.1 видно, що чистий дохід від реалізації є найважливішим у 2022 році, демонструючи позитивну динаміку. Ця цифра на 28 110 тис. гривень більше порівняно з 2021 роком (або 90,5%). Підвищення ставок обумовлено зростанням ринку будівельних послуг, про що йшлося вище.

Собівартість реалізованої продукції у 2022 році склала 57 235 тис. грн., порівняно з минулим роком цей показник збільшився на 28 119 тис. грн., що зумовлено зростанням темпів будівельних послуг та цін на них.

Стосовно послуг, що надаються, варто зазначити, що 2021 рік був не надто вдалим для компанії – доходи та витрати впали майже вдвічі порівняно з 2020 роком. Це тому, що субпідрядники розірвали величезні контракти на будівництво.

Водночас варто зазначити, що річне зростання чистого прибутку показало позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду. Таким чином, у 2021 році чистий прибуток компанії зріс на 1,8827 млн гривень. Порівняно з минулим роком цей показник у 2022 році збільшився на 300,9 тис. гривень, збільшившись на 195,6%. (або 10,6%).

Вартість необоротних активів у 2021 році склала 55,7 млн гривень, що на 13,701 млн гривень більше порівняно з 2020 роком. (або зростання на 32,6%). У 2020 році вартість необоротних активів зменшилася на 1292 тис. грн. (або 2,3%) за рахунок списання основних засобів за зношеністю.

Найвищого рівня продуктивність праці персоналу досягла у 2022 році – 739 тисяч гривень. в розрахунку на 1 працівника, збільшившись до минулого року на 351400 грн.

Рентабельність, яка визначається як відношення чистого прибутку до собівартості проданої продукції, досягла максимуму 10,3% у 2021 році. У 2022 році показник впав на 4,8%.

Рентабельність необоротних активів (визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів підприємства) протягом

досліджуваного періоду поступово зростала і досягла 5,8% у 2022 році, цей показник зріс на 0,7% проти 202 року.

Собівартість надання будівельних послуг на 1 гривню (визначається як різниця між чистим прибутком і чистим прибутком, поділеним на чистий прибуток) у 2022 році становила 94 копійки, збільшившись порівняно з 2021 роком на 5 копійок.

Надалі ми визнали за доцільне проаналізувати фінансовий стан компанії та вибрали найбільш важливі показники. Коефіцієнт ліквідності (Кп.л.) – це відношення оборотних активів підприємства до його поточних зобов'язань, що показує достатність наявних у підприємства ресурсів для погашення поточних зобов'язань (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка показників ліквідності у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення (+,-)		Орієнтовне позитивне значення
				2021/2020	2022/2021	
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,11	1,13	1,28	+0,02	+0,15	1,0-2,0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	1,06	1,22	+0,05	+0,16	>0,2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,26	0,31	+0,04	+0,05	0,25-0,5

З балансових даних звітності видно, що поточна ліквідність підприємства становили на 1 грн, в межах норми у 2020 році – 1,11 грн, 1,13 грн у 2021 році – 1,28 грн. 2022 рік. Значення цього коефіцієнта знаходиться в приблизно додатному діапазоні, що свідчить про наявність у підприємства достатніх ресурсів для своєчасного погашення поточних зобов'язань. Крім того, протягом досліджуваного періоду зросло значення коефіцієнта поточної ліквідності, що можна трактувати як позитивну тенденцію.

Коефіцієнт швидкої ліквідності враховує якість оборотних активів і є більш важливим показником ліквідності, оскільки при його розрахунку враховуються найбільш ліквідні поточні активи. Слід зазначити, що коефіцієнт швидкої ліквідності також має тенденцію до зростання, що позитивно для компанії. Таким чином, у 2020 році на 1 гривню поточної заборгованості припадало 1,01 гривні. Для оборотних активів значення цього показника становило 1,06 у 2021 році та зросло до 1,22 у 2022 році. Загалом показник коефіцієнта швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду знаходився в діапазоні приблизно позитивних значень. Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується як відношення найбільш ліквідної частини оборотних активів: грошових коштів і короткострокових фінансових вкладень до поточних зобов'язань. Платоспроможність підприємства поступово зростала протягом звітного періоду та була в межах приблизно позитивного діапазону.

2.2. Оцінка ефективності використання основних засобів та їх вплив на результати роботи ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Аналіз основних засобів спочатку визначає забезпеченість підприємства основними засобами. Отже, розпочнемо аналіз із вивчення динаміки основних фондів підприємства (табл. 2.3). Отже, можна зробити висновок про позитивну динаміку основних засобів за досліджуваний період. Таким чином, у 2021 році основні засоби підприємства зросли на 21331 тисячу гривень, що на 54,71% більше, ніж у 2020 році. При цьому варто відзначити, що кожна група основних засобів показала зростання. У наступному 2022 році загальна сума основних засобів на балансі компанії зросла на 1 002 000 гривень, що на 1,66% більше, ніж у 2021 році. Це свідчить про те, що керівництво підприємства усвідомлює суттєвий вплив матеріальної основи на ефективну роботу та розвиток підприємства.

Таблиця 2.3

Динаміка наявних основних засобів
у ПП **xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx**, 2020-2022р.р.

№ п п	Групи основних засобів	Наявність основних засобів, тис. грн.			Відхилення 2021/2020		Відхилення 2022/2021	
		2020	2021	2022	абсолютне, тис. грн.	відносне,%	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1.	Будинки, споруди та передавальні пристрої	18385	33171,9	33409,4	+14786,9	80,43	+237,5	0,72
2.	Транспортні засоби	9760	13814	13988,6	+4054	41,54	+174,6	1,26
3.	Інструменти прилади, інвентар	9870	11575,1	11980	+1705,1	17,28	+404,9	3,50
4.	Інші основні засоби	975	1760	1945	+785	80,51	+185	10,51
	Всього	38990	60321	61323	+21331	54,71	+1002	1,66

Під час аналізу необхідно зрозуміти, чи достатньо у підприємства основних засобів, яка їх динаміка, склад і структура. Аналіз кількості, складу та структурної динаміки основних засобів є основою для визначення напрямку розвитку матеріально-технічної бази підприємства та оцінки виробничого потенціалу підприємства. Структура основних засобів відноситься до відсотка окремих компонентів цих активів до їх загальної вартості.

Відтак, проаналізуємо структуру основних засобів ПП **xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx** на рис. 2.3.

Відтак у структурі основних засобів переважає група «Будівлі, споруди та передавальне обладнання», вартість якої за досліджуваний період становила половину загальної вартості основні фонди. активів. Так, у 2020 році цей показник становив 47,2%, у 2021 році – 55%, а у 2022 році – 54,5%. Це природно, оскільки вартість будівель і споруд значно перевищує вартість тощо.

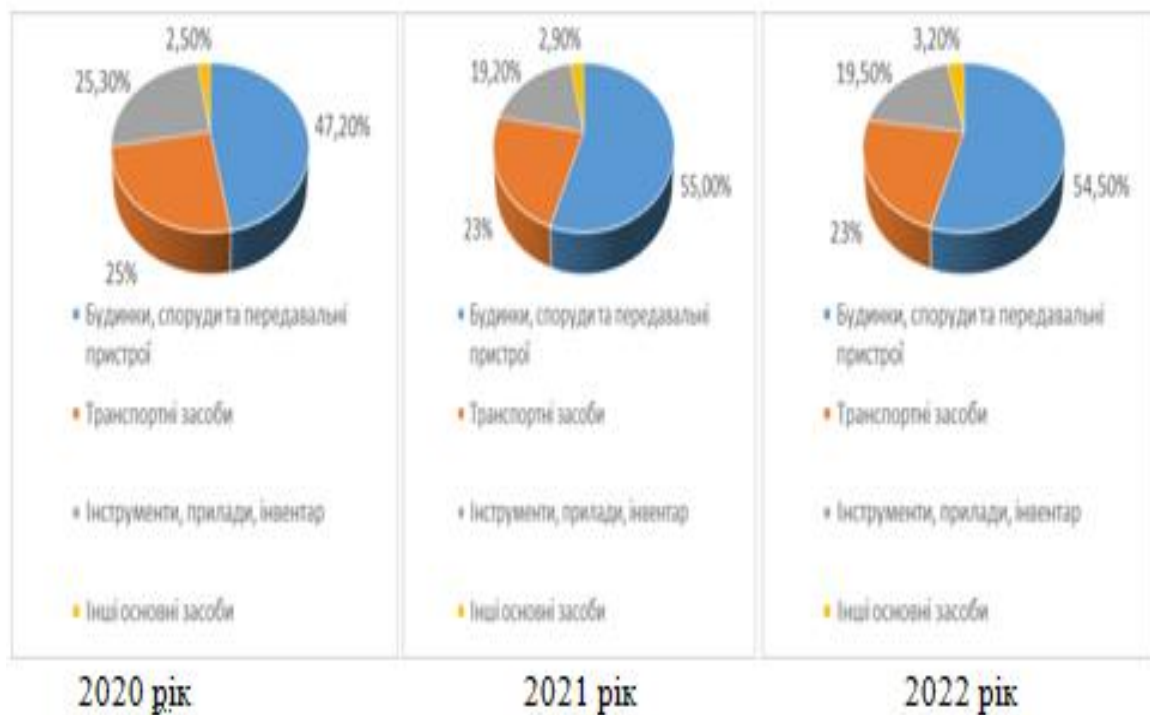

Рис. 2.3. Структури основних засобів.

А ось щодо транспортних засобів, то видно, що найбільшу їх частку (25,3%) від загального обсягу основних засобів підприємства була у 2020 році. Інструменти, прилади та інвентар становитимуть 19,2% і 19,5% від загального обсягу відповідно в наступні два роки. Це також можна назвати позитивним моментом.

Оцінюючи структуру основного засобу виробництва, необхідно враховувати, що функціональна роль його структурних елементів у процесі виробництва суттєво відрізняється і тому не впливає на кінцеві економічні результати однієї і тієї ж діяльності. Показники, які узагальнюють рівень розміщення основних засобів виробництва підприємства, розраховуються на основі звітного періоду або кількох років, що дозволяє глибше зрозуміти розміщення основних засобів підприємства.

Оцінити зміни динамічних показників, особливо при вивченні технічного стану основних засобів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Оцінка забезпеченості основними засобами
у ПП **XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX**

Показники	Роки			Темп росту, 2021/ 2020,%	Темп росту, 2022/ 2021,%
	2020	2021	2022		
1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	38990	60321	61323	154,71	101,66
2. Середньорічна вартість активних основних засобів, тис. грн	38872	59834	60558	153,93	101,21
3. Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності, чол.	67	69	69	102,99	100,00
4. Середньооблікова чисельність робітників, чол.	78	80	80	102,56	100,00
5. Фондоозброєність праці одного працюючого, тис. грн	581,94	874,22	888,74	150,22	101,66
6. Технічна озброєність праці одного робітника, тис. грн	498,36	747,93	756,98	150,08	101,21

Тому далі будемо оцінювати ефективність використання підприємством основних фондів та розуміти вплив основних фондів на результати діяльності підприємства.

Зростання трудового ресурсу працівника свідчить про рівень забезпеченості основною інформацією за основним видом діяльності. Подібна ситуація і щодо активних основних засобів. Але для економічного самозабезпечення важливе значення має очікуваний приріст продуктивності праці щодо озброєності праці, оскільки він визначає ефективність використання основних фондів.

Це видно з даних таблиці. 2.4, середньорічна вартість активних основних фондів, а також усіх основних фондів фірми зросла протягом досліджуваного періоду. У 2021 році спостерігався найвищий темп зростання. Основні фонди робітника та технічне оснащення робітника збільшуються на 150%.

У 2022 році темпи зростання цих показників уповільнилися: середньорічна вартість основних фондів та його активних частин зросла на 101%. На однакові відсотки зростає продуктивність праці робітника і робітниці.

Отже, виходячи з оцінки пропозиції базових активів, можна зробити висновок про наявність позитивної динаміки протягом досліджуваного періоду.

Аналіз якісного (технічного) стану основного засобу починається з визначення ступеня його фізичного зносу. Для цього використовуються коефіцієнти зносу та придатності, табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз технічного стану основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Показники	Усього вартість основних засобів	у тому числі			
		Будівлі, споруди та передавальні пристрої	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Інші основні засоби
2020 рік					
1. Первісна вартість основних засобів, тис. грн	38990	17250	11924	6732	3084
2. Сума зносу, тис. грн	4728	1763	1560	918	487
3. Коефіцієнт зносу, %	12,1	10,2	13,1	13,6	15,8
4. Коефіцієнт придатності, %	87,9	89,8	86,9	86,4	84,2
2021 рік					
1. Первісна вартість основних засобів, тис. грн	60321	28178	18140	9344	4659
2. Сума зносу, тис. грн	11087	4028	3115	2780	1164
3. Коефіцієнт зносу, %	18,4	14,3	17,2	29,8	25,0
4. Коефіцієнт придатності, %	81,6	85,7	82,8	70,2	75,0
2022 рік					
1. Первісна вартість основних засобів, тис. грн	61323	28170	18674	9560	4919
2. Сума зносу, тис. грн	12374	4036	3780	2974	1584
3. Коефіцієнт зносу, %	20,2	14,3	20,2	31,1	32,2
4. Коефіцієнт придатності, %	79,8	85,7	79,8	68,9	67,8

За даними табл. 2.5 видно, що найбільший ступінь зносу спостерігався в групі «Інші основні засоби», де за досліджуваний період спостерігалось погіршення технічного стану (зростання коефіцієнта зносу в 2 рази – з 15,8 %

до 32,2%). Подібні тенденції спостерігалися для всіх видів основних засобів протягом досліджуваного періоду, хоча вартість зносу кожної групи основних засобів була загалом нижчою. Крім того, вартість основних фондів з кожним роком зростає.

Тут слід враховувати, що норма амортизації не відображає фактичного зносу основного засобу, а застосовувана норма не точно оцінює його поточну вартість.

Керівництву підприємства слід пам'ятати про всі фактори, пов'язані з впровадженням у виробництво нового високоефективного обладнання та технічних процесів, а також удосконаленням, модернізацією обладнання та існуючих технічних процесів, що характеризують технологічний рівень збільшення основних фондів і зростання резервів.

Отже, фондвіддача відображає фактичну ефективність використання основних фондів і визначається двома показниками: технологічним рівнем і рівнем використання. Рентабельність капіталу повинна враховувати як сукупні основні фонди, так і їх активні компоненти. Вартість або фізичний випуск вважається вихідною основою для розрахунку рентабельності інвестицій.

На обсяг виробництва у вартісному виразі впливають не тільки фактори, пов'язані з ефективним використанням основних фондів, а й зовнішні фактори, такі як зміна цін і тарифів, а також допоміжні фактори, пов'язані зі зміною складу складу продукції. Оцінка продуктів у природний спосіб може протидіяти впливу багатьох із перелічених факторів, однак її застосування обмежене в контексті виробництва кількох продуктів.

Групування факторів, які впливають на рентабельність капіталу, наведено на рис. 2.4.

Необхідно запропонувати загальний підхід до дослідження основних засобів: вплив окремого фактора на фондвіддачу базується на мультиплікативній моделі, а сукупність факторів повинна містити кількісно визначені параметри.

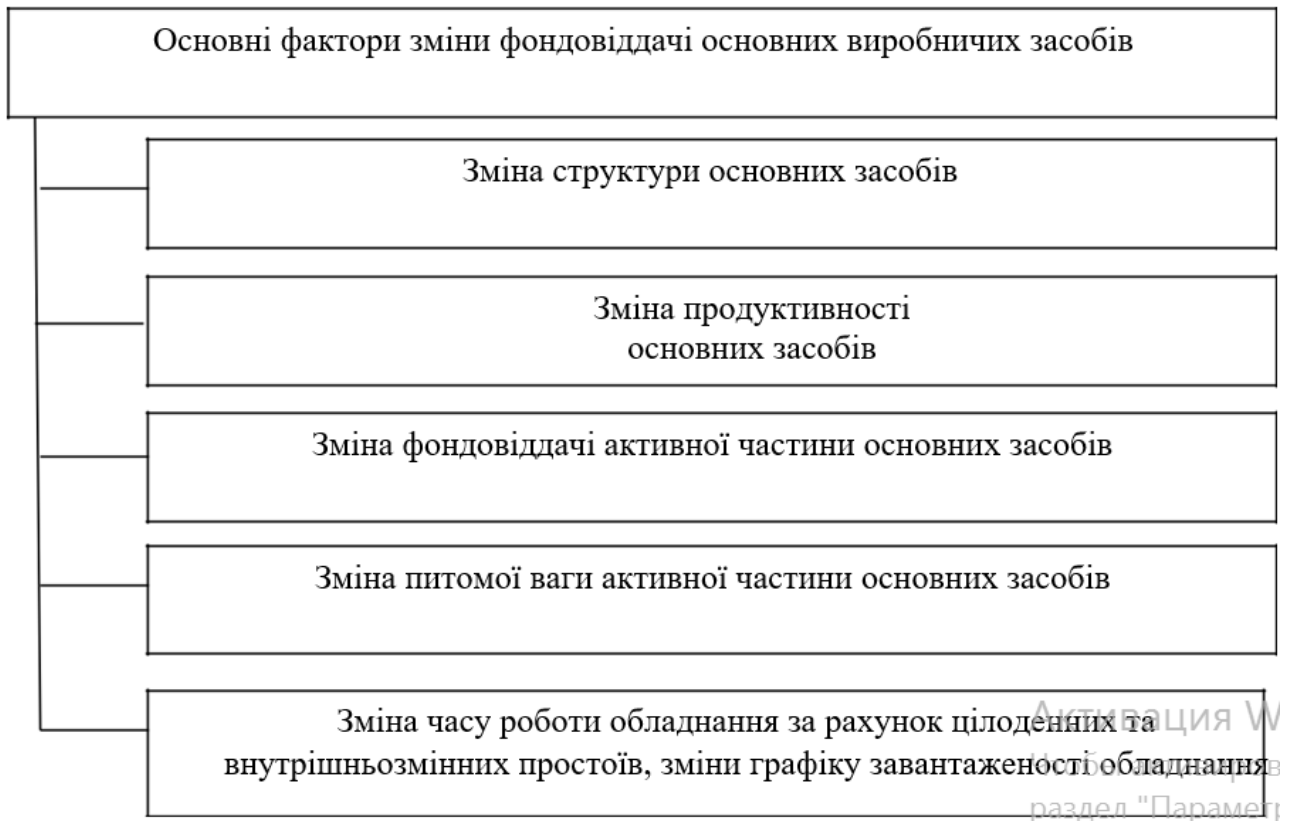

Рис. 2.4. Структурно-логічна схема чинників, що впливають на фондівіддачу основних засобів.

Отже, необхідно застосовувати найбільш поширені методи для проведення факторного аналізу прибутковості основних засобів ПП
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

До узагальнюючих показників ефективності використання основних фондів належать:

- фондівіддача, яка є відношенням виручки від реалізації продукції до середньорічної вартості основних засобів за основним видом діяльності;
- рентабельність основних засобів визначається діленням прибутку на середньорічну вартість основних засобів за

За результатами аналізу рівня рентабельності основних виробничих фондів у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx можна стверджувати її зростання за період 2020-2022 р.р.

2.3. Сучасний стан організація обліку на підприємстві

Рівень та стан економічного розвитку досліджуваного підприємства значною мірою залежить від організації бухгалтерського обліку та здійснення контрольних функцій. Чим ефективніша організація бухгалтерського обліку на підприємстві, тим менше затрат праці бухгалтерів і більше часу на аналіз і бюджетування.

Бухгалтерська робота ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx ведеться з моменту його створення. Відповідно до чинного законодавства та установчих документів питання ведення бухгалтерського обліку ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx належать до компетенції директора. Для забезпечення діловодства ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx укомплектовано штат бухгалтерії на чолі з головним бухгалтером.

Головний бухгалтер ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx призначається керівником. Він відповідає за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення відображення фактів усіх господарських операцій в основних документах у встановлені терміни, ведення оброблених документів, реєстрів і звітів. Два бухгалтери несуть відповідальність за збереження бухгалтерських документів на всіх етапах документообігу з метою своєчасного надання бухгалтерської звітності відповідним користувачам.

Бухгалтерія ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx зобов'язана не тільки контролювати правильність оформлення первинних документів, а й відповідати їх змісту чинному законодавству.

Організація бухгалтерського обліку підприємства повинна забезпечувати мінімальний збір і обробку інформації: мінімальну кількість операцій і документів і максимальну ефективність роботи тих, хто її виконує. Від розумної організації роботи бухгалтерських працівників значною мірою залежить підвищення ефективності бухгалтерського аналізу та ефективності роботи.

При організації бухгалтерського обліку ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx велику увагу приділяє розробці облікової політики та організації документообігу.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємствами для складання та подання фінансової звітності, тобто певних і конкретних методів, форм і прийомів бухгалтерського обліку, обраних самим підприємством відповідно до чинних нормативних актів. та специфіка корпоративної діяльності.

Під документообігом розуміється організована система створення, перевірки та обробки первинних документів в бухгалтерському обліку від моменту створення до передачі в архів. Етапи оформлення документації для ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx наведено на рис. 2.6.

Рис. 2.6. Основні стадії організації документообігу.

Єдиною обліковою валютою підприємства є українська валюта. Облік господарських операцій з основних засобів ведеться за методом подвійного бухгалтерського обліку згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку та у відповідному журналі-ордері.

Фінансова звітність ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx за досліджуваний період складена на підставі реєстрів бухгалтерського обліку, дані в яких відображено на підставі первинних документів. Протягом досліджуваного періоду підприємство складало спрощену фінансову звітність.

У ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx своєчасно проводить інвентаризацію активів та зобов'язань відповідно до облікової політики щорічно перед складанням річної фінансової звітності станом на 1 грудня року, в якому складається фінансова звітність.

ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx щомісячно розраховує залишки комплектуючих виробів, незавершеного виробництва, малоцінних необоротних активів, предметів на складах, незавершеного виробництва та готової продукції методом середньозваженої собівартості. Ці методичні положення оформлено наказом про облікову політику.

Вартість введених в експлуатацію малоцінних і швидкозношуваних предметів не включається до складу основних засобів (при введенні в експлуатацію з балансу списується 100% амортизація), наступні організації ведуть за ними кількісний господарський облік. Протягом фактичного періоду використання проекту (до списання з балансу при повній ліквідації) проект розподіляється за місцезнаходженням підприємства та відповідним основним відповідальним персоналом.

Останній три роки для ведення бухгалтерського обліку застосовували комп'ютерну програму «1:С Підприємство 7.7».

Отже, можна зробити висновок, що стан організації бухгалтерського обліку ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx відповідає всім діючим нормам та здійснюється відповідно до діючої облікової політики.

2.4. Практичні аспекти відображення обліку основних засобів

Для забезпечення ефективного використання та контролю за основними засобами у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx здійснюється своєчасний облік цих операцій.

Важливим етапом ведення бухгалтерського обліку основних засобів організації ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є правильне заповнення основних документів. Бухгалтерський облік надходження, експлуатації, передачі, ремонту, оренди, амортизації та списання основних засобів здійснюється згідно з відповідними вихідними документами, затвердженими наказом Мінстату України від 29.12.2012 р. № 352. Можливі різні господарські операції з обліку основних засобів за різними етапами їх руху (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Господарські операції з обліку основних засобів.

Важливою організацією обліку основних засобів на ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx (рис. 2.8) є своєчасне заповнення первинних документів вимоги до яких розкриті в «Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», затвер. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88.

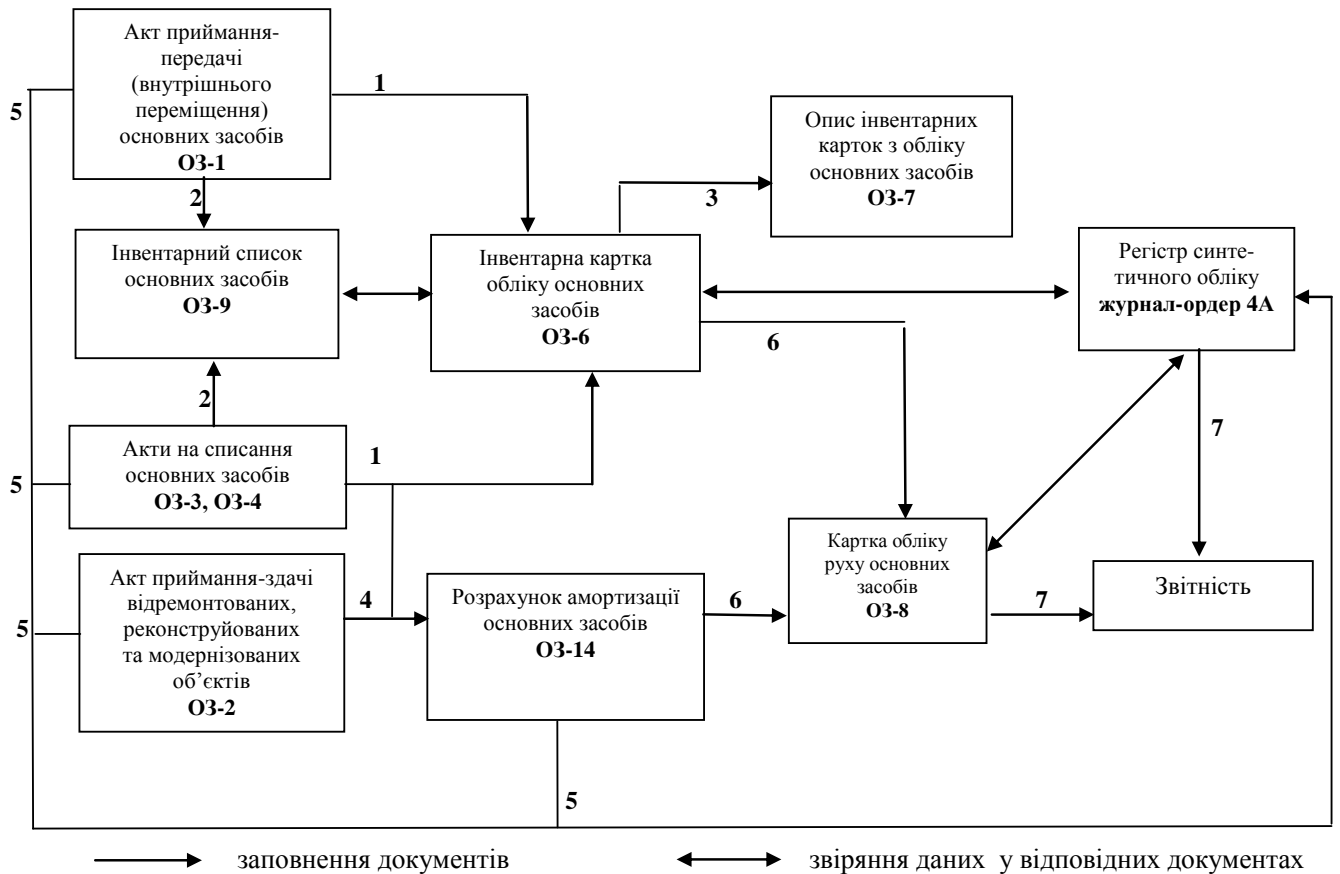

Рис. 2.8. Сучасна організації обліку основних засобів на підприємстві.

Відповідно до нормативної бази України основою правильної організації обліку основних засобів на ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є внутрішні нормативні документи підприємства з облікової політики.

Опишемо порядок оформлення первинних документів для обліку основних засобів у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx та їх характеристика подані у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Типові форми первинних документів з обліку основних засобів

Код документа (форма)	Назва документа	Коротка характеристика
ОЗ-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Складають на кожний об'єкт окремо або на групу однотипних об'єктів, що мають однакову вартість і їх прийняла на відповідальне зберігання одна й та ж особа
ОЗ-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів	Складають при прийманні завершених робіт після добудови, реконструкції або модернізації об'єктів. Зазначають первісну вартість та технічну характеристику об'єкта
ОЗ-3	Акт на списання основних засобів	Складають при вибутті основних засобів (крім автотранспортних) при повному або частковому їх списанні. Перший примірник передають до бухгалтерії, де на його підставі роблять запис до інвентарного списку основних засобів
ОЗ-4	Акт на списання автотранспортних засобів	Складають при оформленні списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа або напівпричепа при їх ліквідації
ОЗ-5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини	Складають при встановленні, запуску і демонтажу будівельної машини, що взята напрокат. Підписують представник організації, яка надає послуги з прокату, та механік будівельної дільниці
ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	Здійснюють записи на підставі актів приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, актів на списання основних засобів, актів приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів й інших документів. Може бути заведена на кожний об'єкт окремо або на групу однотипних об'єктів основних засобів, що надійшли в експлуатацію одного і того ж місяця і є однаковими за вартістю, призначенням та іншими характеристиками. Заповнюють в одному примірникові та зберігають у поточному архіві бухгалтерії.
ОЗ-7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів	Використовують для реєстрації інвентарних карток. Заповнюють в одному примірникові та зберігають у бухгалтерії.
ОЗ-8	Картка обліку руху основних засобів	Використовують для обліку руху основних засобів за групами. Заповнюють в одному примірникові та зберігають у бухгалтерії.
ОЗ-9	Інвентарний список основних засобів	Використовують для аналітичного обліку за місцем перебування, експлуатації основних засобів. Усі записи в інвентарних списках мають відповідати записам у відповідних інвентарних картках обліку основних засобів
ОЗ-14	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)	Використовують для нарахування зносу основних засобів

Форма ОЗ-1 "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів" використовується для реєстрації окремих об'єктів, що входять до складу основних засобів, оформлення введення їх в експлуатацію, реєстрації внутрішнього переміщення основних засобів.

Форма ОЗ-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів" використовується для обліку різних видів основних засобів, а також групового обліку однотипних основних засобів, введених в експлуатацію протягом календарного місяця. Бухгалтерія ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx веде інвентарну картку на кожен об'єкт основних засобів. Дана форма заповнюється на підставі «Акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма ОЗ-1), технічних та інших документів.

Підставою для вибуття основних засобів при їх передачі іншим підприємствам (організаціям) та внутрішньому переміщенню підприємства є «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма № .ОЗ-1).); якщо це пов'язано зі старінням або зношеністю вибуття основних засобів – «Акт вибуття основних засобів» (форма № ОЗ-3).

Облік виконаних робіт з добудови, реконструкції, реконструкції та модернізації, реставрації ведеться в картках за Актом приймання-здавання предметів реконструкції, реконструкції та модернізації (форма № ОЗ-2).

Для реєстрації інвентарної картки обліку основних засобів використовується форма ОЗ-7 "Опис інвентарної картки обліку основних засобів". Опис складається бухгалтерією з метою контролю за зберіганням інвентарних карток. Ведуть облік за класифікаційною групою (типом) основних засобів. На основі зведених даних із цих карток заповнюють форму Звіту про рух основних засобів. Під час офіційного приймання основних засобів приймальна комісія, призначена наказом (розпорядженням) керівника підприємства, оформляє документ (накладну) на кожен окремий об'єкт, рис. 2.9.

Після підписання документ (накладна) разом з доданими до нього технічними документами, що мають відношення до цієї мети, передається до бухгалтерії підприємства за підписом головного бухгалтера та погоджується на

це керівником підприємства або уповноваженою особою. Визнанням чи отриманням ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx основних засобів від постачальників є прибуткова накладна.

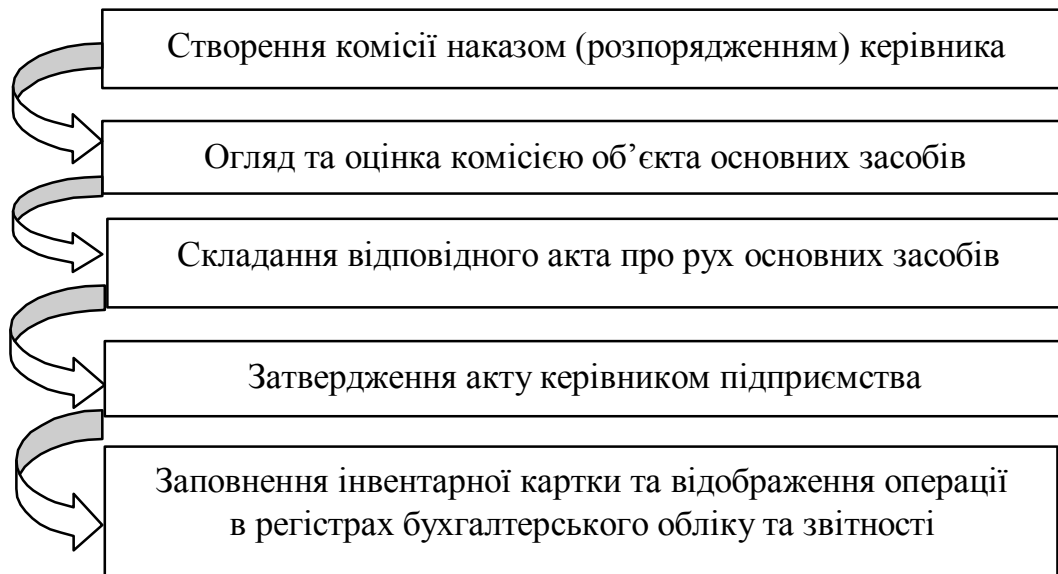

Рис. 2.9. Етапи документування операцій з руху основних засобів

Придбання об'єктів основних засобів за оплати також їх будівництво це - капітальні інвестиції підприємства, для їх обліку призначено рахунок 15 «Капітальні інвестиції» (рис. 2.10).

Дебет	Рахунок 15	Кредит
Витрати на придбання або створення основних засобів	Введення в дію, прийняття в експлуатацію придбаних або створених активів	

Рис. 2.10. Структура рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Рахунок 10 "Основні засоби" призначений для цілей бухгалтерського обліку та узагальнює наявну та змінну інформацію про належні або придбані у фінансову оренду об'єкти та орендовані комплексні об'єкти, які класифікуються як основні засоби. За дебетом рахунку 10 відображаються доходи від основних засобів (придбання, створення, безоплатне надходження), що знаходяться на балансі підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат,

пов'язаних з поліпшенням об'єктів основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, які спочатку очікуються від використання об'єкта.

Що стосується придбаних основних засобів, то слід зазначити, що наразі постачальники переважно використовують умови передоплати, у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Придбання основних засобів у бухгалтерських кореспонденціях

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Перерахований аванс постачальнику за стіл	371 «Розрахунки за виданими авансами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	6000
2	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»	1000
3	Відображено надходження столу від постачальника	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	5000
4	Відображена сума ПДВ	644 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	1000
5	Відображені взаєморозрахунки постачальником	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	371 «Розрахунки за виданими авансами»	6000
6	Відображені витрати на транспортування та монтажу столу	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	700
7	Відображена сума ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	140
8	Здійснена оплата за транспортування та збирання столу	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	840
9	Стіл зараховано до складу основних засобів	106 «Інструменти, прилади та інвентар»	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	5840

Оприбуткування на баланс об'єктів основних засобів, внесених учасниками (засновниками) до статутного капіталу підприємства, за справедливою вартістю, узгодженою сторонами.

Інвентаризація основних засобів проводиться не рідше одного разу на рік (але не раніше 1 жовтня). Будинки, споруди та інші об'єкти нерухомого майна оглядаються кожні три роки, а бібліотечних фондів - кожні 5 років, якщо не вимагається обов'язкова інвентаризація. Інвентаризацію основних засобів проводить комісія, яка призначається керівником підприємства і складається з кваліфікованих осіб. Комісію очолює голова або його заступник. Результати інвентаризації оформляються інвентарним описом, який за кожним місцем знаходження.

Сума нарахованої амортизації за цими об'єктами відображається за дебетом рахунка 131 "Амортизація основних засобів" і кредитом рахунка 10 "Основні засоби". Послідовність нарахування амортизації рис. 2.11.

Підприємства мають право в кінці року переоцінювати основні засоби за справедливою вартістю. При цьому, якщо переоцінюється окремий об'єкт основних засобів, переоцінці підлягають і всі інші засоби, що належать до цієї групи. Переоцінена первісна вартість та знос основних засобів визначаються виходячи з множення первісної вартості або зносу на індекс переоцінки відповідно. Індекс переоцінки визначається шляхом ділення справедливої вартості об'єкта переоцінки на його залишкову вартість.

Перевищення суми попередньої переоцінки над залишковою вартістю об'єкта основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx безпосередньо використовується на зменшення додаткового капіталу (дебет рахунку 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів»).

Деякі види основних засобів складаються з великої кількості конструктивних елементів (деталей, вузлів), виготовлених із різних матеріалів. Через це та різні експлуатаційні навантаження деталі мають різний термін служби, тобто працюють нерівномірно. Тому функціональні елементи конструкції потребують заміни або відновлення шляхом проведення

відповідного ремонту. Суть ремонту зводиться до усунення тимчасового фізичного зносу елементів конструкції. За економічними методами роботи витрати на ремонт основних засобів обліковуються за дебетом рахунка обліку виробничих витрат або обліку обігу, кореспондуючи з кредитом відповідного рахунка.

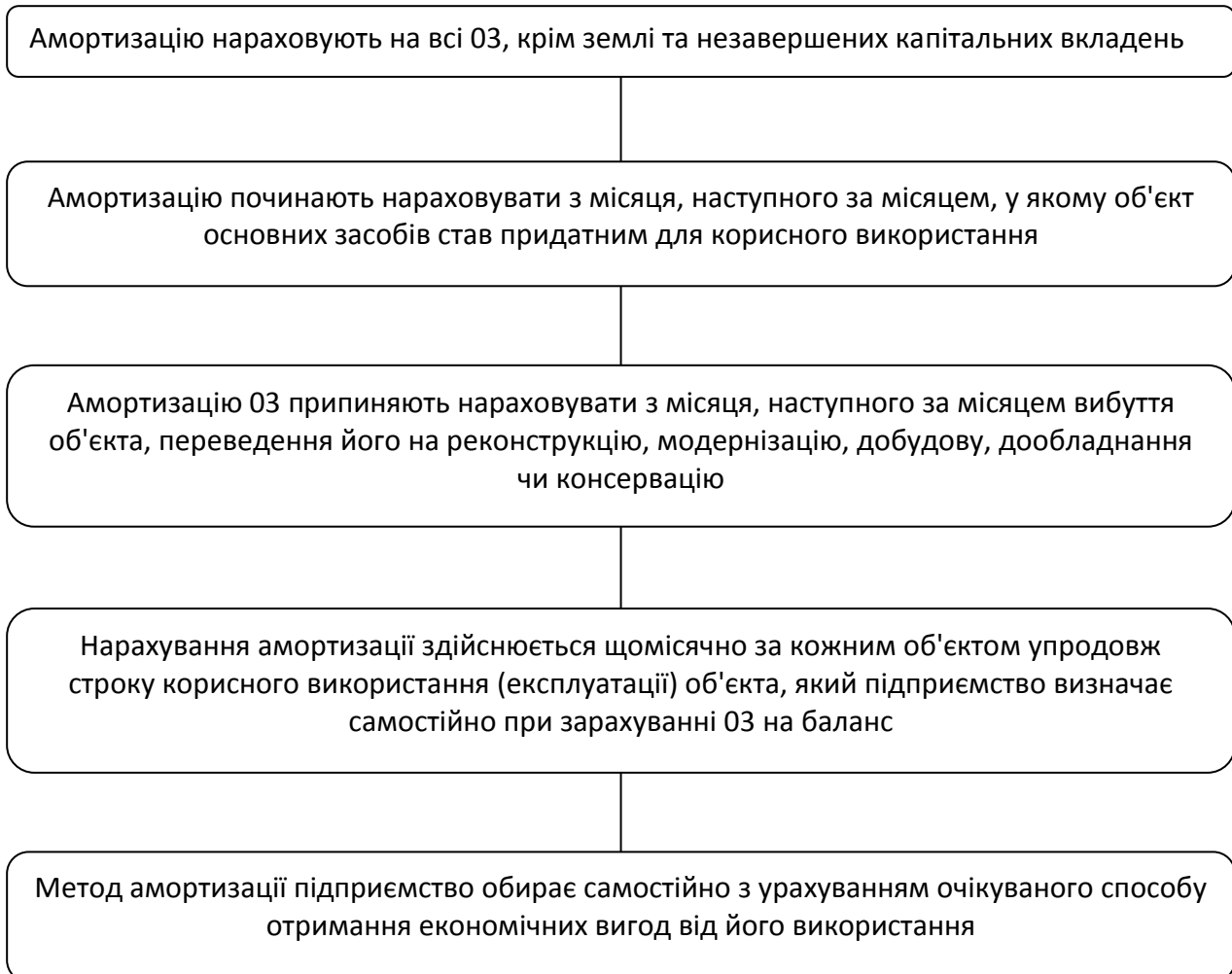

Рис. 2.11. Особливості нарахування амортизації

Ліквідація об'єктів може бути повною або частковою. При ліквідації частини основного засобу його первісна вартість і амортизація зменшуються відповідно на суму первісної вартості та зносу ліквідованої частини основного засобу.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Раціоналізуючі технології обробки облікової інформації основних засобів у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

В даний час автоматизація бухгалтерського обліку в основному розвивається по шляху раціоналізації існуючої технології обробки облікової інформації і зниження трудомісткості. Але можливості такої автоматизації дуже обмежені. Це пояснюється тим, що існуючі методи та організації обліку були сформовані для ручного обліку. Не секрет, що бухгалтери витрачають значну частину свого робочого часу на підрахунок, підготовку та заповнення бухгалтерських документів.

Крім того, ця робота вимагає великої зосередженості, педантичності, наполегливості, величезних фізичних і моральних зусиль. Застосування професійних бухгалтерських програм дозволяє знизити трудомісткість бухгалтерських робіт, своєчасно контролювати правильність розрахунків, спростити бухгалтерські процедури, розрахунки та аналіз, прискорити обробку інформації, знизити трудовитрати, зменшити бухгалтерське навантаження.

Як зазначалось вище у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx застосовувалась стандартна конфігурація «Українська бухгалтерія», яка розроблена на базі компонентів системи «1:С Підприємство» і являла собою - комплексне рішення завдань автоматизації, рис. 3.1.

Але в сучасних умовах господарювання використання у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx доцільно використовувати спеціальну комп'ютерну програму, що значно спростить ведення бухгалтерського та податкового обліку й звітності.

Сучасні автоматизовані системи бухгалтерського обліку базуються на новітніх комп'ютерних технологіях і автоматизованих програмних продуктах і повинні виконувати функції, задані користувачем.

Рис. 3.1. Взаємозв'язок основних задач автоматизації обліку основних засобів у
ППП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

При складанні фінансової звітності підприємства на комп'ютері використовуються практично всі існуючі бази даних бухгалтерської програми, оскільки інформація з усіх аналітичних та зведених звітів узагальнюється з подальшим групуванням даних за одним, або кількістю рахунків, формування підсумкових даних і звітність в автоматичному режимі.

Відтак, цифровізація суспільства глибоко проникає в всі ланки господарської діяльності підприємства, зокрема й бухгалтерського обліку. З великими масивами даних, зокрема з обліковою інформацією в частині основних засобів, важко працювати без автоматизації облікового процесу.

Сьогодні, коли найпоширеніший бухгалтерський програмний продукт 1С пішов з ринку на його місце почали претендувати інші розробники програмного забезпечення. Таким програмним продуктом може бути «BAS Бухгалтерія» (далі - BAS) від розробника Business automation software.

Для відображення інформації про основні засоби (ОЗ) в програмному продукті BAS використовують розділ «Основні засоби та НМА», склад якого наведено на рис. 3.2.

<ul style="list-style-type: none"> ☰ Головне 👤 Керівнику 💰 Банк і каса 🏪 Продажі 🛒 Купівлі 🏠 Склад 🏭 Виробництво 🏢 ОЗ і НМА 👥 Зарплата і кадрові 🔄 Операції 📊 Звіти 📄 Довідники ⚙️ Адміністрування 	<p>Надходження основних засобів</p> <ul style="list-style-type: none"> Надходження устаткування Надходження дод. витрат Передача устаткування в монтаж Надходження об'єктів будівництва Введення в експлуатацію ОЗ <p>Облік основних засобів</p> <ul style="list-style-type: none"> Переміщення ОЗ Модернізація та ремонт ОЗ Інвентаризація ОЗ Переоцінка ОЗ Індексація ОЗ <p>Вибуття основних засобів</p> <ul style="list-style-type: none"> Списання ОЗ Підготовка до передачі ОЗ Передача ОЗ 	<p>Амортизація ОЗ</p> <ul style="list-style-type: none"> Амортизація ОЗ Параметри амортизації ОЗ <p>Нематеріальні активи</p> <ul style="list-style-type: none"> Надходження НМА Прийняття до обліку НМА Списання НМА Передача НМА Модернізація НМА Переміщення НМА Інвентаризація НМА <p>Амортизація НМА</p> <ul style="list-style-type: none"> Амортизація НМА Параметри амортизації НМА <p>Малоцінні активи</p> <ul style="list-style-type: none"> Передача МА в експлуатацію Переміщення МА в експлуатації Списання МА з експлуатації 	<p>Отчеты</p> <ul style="list-style-type: none"> Відомість амортизації ОЗ Відомість амортизації НМА Інвентарна книга ОЗ Додаткові звіти <p>Сервис</p> <ul style="list-style-type: none"> Додаткові обробки
--	---	--	---

Рис. 3.2. Склад розділу «Основні засоби» в програмному продукті BAS.

Для обліку операцій із основними засобами в програмному продукті BAS використовуються такі підрозділи:

1. Надходження основних засобів:
 - надходження устаткування;
 - надходження додаткових витрат;
 - передача устаткування в монтаж;
 - надходження об'єктів будівництва;
 - введення в експлуатацію ОЗ.
2. Облік руху основних засобів:
 - а) переміщення ОЗ;
 - б) модернізація та ремонт ОЗ;
 - в) інвентаризація ОЗ;
 - г) переоцінка ОЗ;
 - г) індексація ОЗ.
3. Вибуття основних засобів:

- 1) списання;
- 2) підготовка до передачі ОЗ;
- 3) передача ОЗ.
4. Амортизація основних засобів: амортизація; параметри амортизації.
5. Звіти: відомість амортизації; інвентарна книга.

Надходження об'єктів будівництва здійснюється за документом «Надходження товарів і послуг (об'єкти будівництва)», рис. 3.3.

The screenshot shows the BAS software interface for a document titled "Надходження товарів і послуг (об'єкти будівництва)" dated 20.01.2015 17:12:09. The document number is DO00000011. The organization is "Добро". The document type is "Будівельні роботи". The price type is "Спеціальна".

N	Номенклатура	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ	% ПДВ	Сума ПДВ	Всього	Рахунок вит...	Субkonto	Податкове призна...
1	Малярні роботи <i>Малерные работы</i>	1,000	100 000,00	100 000,00	20%	20 000,00	120 000,00	151	Недобудована бу... Будівництво підря...	Спод. ПДВ

Рис. 3.3 Документ «Надходження товарів і послуг (об'єкт будівництва)» у програмному продукті BAS.

Для відображення надходження об'єктів будівництва необхідно вибрати в полі «Вид операції» операцію «Об'єкти будівництва».

Після вибору операції потрібно заповнити закладки:

- 1) об'єкти будівництва;
- 2) рахунки обліку розрахунків;
- 3) додатково.

На закладці «Об'єкти будівництва» вказується об'єкт будівництва, сума, ставка ПДВ, а також рахунок обліку витрат на будівництво та стаття витрат, за якою відображаються витрати на будівництво.

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку здійснюється документом «Надходження товарів і послуг (об'єкти будівництва)», що наведено на рис. 3.4.

Період	Дебет	Под. облік Дт	Кредит	Под. облік Кт	Сума
20.01.2015	151		631		100 000,00
	1 Недобудована будівля	Опод. ПДВ	Біла акція		Послуги
	Будівництво підрядним способом		Будівельні роботи		
			Надходження товарів і послуг ДОО00000011 від 20.01...		
20.01.2015	6442		631		20 000,00
	2 Біла акція		Біла акція		ПДВ - податковий кредит (послуги), перше событие
	Будівельні роботи		Будівельні роботи		
	<..>		Надходження товарів і послуг ДОО00000011 від 20.01...		

Рис. 3.4. Відображення господарських операцій із обліку об'єктів будівництва на рахунках бухгалтерського обліку в програмі BAS.

Документ «Модернізація і ремонт ОЗ» (рис. 3.5) призначений для відображення в обліку модернізації (реконструкції, капітального ремонту) і поточного ремонту основних засобів для цілей бухгалтерського обліку.

N	Основний засіб	Сума поліпшень
1	Служб. фірмового платіжника (00025) 00025	6 503,30
2	Служб. фірмового платіжника (00030) 00030	6 503,30

Рис. 3.5. Документ «Модернізація та ремонт ОЗ» програмний продукт BAS.

У шапці документа вносяться відомості про об'єкт будівництва, з якого списуються витрати на поліпшення, рахунок обліку витрат, а також сума поліпшення.

Суму поліпшення можна отримати автоматично - при натисканні кнопки «Розрахувати суми» сума заповнюється автоматично за даними обліку на момент формування документа. При необхідності суму можна відкоригувати вручну.

В процесі проведеного дослідження, ми дійшли висновку, що програмний продукт BAS дозволяє автоматизувати всі ділянки обліку основних засобів. Вище вказаний програмний продукт дає змогу адаптувати належне відображення в бухгалтерському обліку основних засобів підприємства, а отже, може бути рекомендований до використання всіма суб'єктами господарювання, що мають на балансі всі види об'єктів основних засобів підприємства.

У подальших наукових дослідженнях необхідно звернути увагу на документальному оформленні операцій із основними засобами підприємства, а саме розробити типові форми операцій з такими об'єктами обліку.

Процес здійснення господарських операцій в комп'ютерному обліку за безоплатним отриманням основних засобів або внесенням основних засобів до статутного капіталу аналогічний описаній вище операції придбання об'єкта основних засобів у постачальника з урахуванням факт безоплатного отримання об'єкта як винагорода майбутніх періодів Облік доходу та нарахована амортизація в подальшому розподіляється на фінансові результати як інший дохід щомісячно. Крім того, на рахунок 15 «Капітальні інвестиції», що кореспондує з рахунком 46, оприбутковуються статті, отримані як статутні внески.

Амортизація розраховується за допомогою файлів амортизації. Автоматично дебетує рахунок витрат і кредитує кожен об'єкт основних засобів рахунку 13 і розраховує суму амортизаційних відрахувань. Крім того, у картотеці здійснюється контроль за ліквідаційною вартістю кожного інвентарного об'єкта (нарахування амортизації припиняється, якщо він повністю зношений), та за обліком необоротних активів (на отримані протягом місяця основні засоби амортизація не нараховується).

Правильна побудова автоматизованого обліку і аудиту основних засобів і різнобічне використання даної інформації повинні сприяти ефективному управлінню виробничою діяльністю підприємства, а також здійсненню виваженої інвестиційної політики в основні засоби.

3.2. Вплив системи аудиту на ефективність внутрішнього контролю основних засобів підприємства

Система організації за аудиторською діяльністю регулюється законодавчими та нормативними вимогами України. На формування якості аудиторської послуги безпосередньо впливає стан розвитку системи контролю якості, ступінь розробленості та глибина механізму оцінки якості аудиторської послуги. Стан теорії аудиту та аудиторського бізнесу, їх відповідність національним умовам безпосередньо залежить від розвитку основних принципів, основних понять і категорій аудиту, які є основою стандартів аудиту та визначають зміст і характер аудиту. практика.

Модель регулювання аудиторської діяльності повинна враховувати інтереси всіх національних стейкхолдерів, професійних організацій, аудиторських фірм, аудиторів і споживачів аудиторських послуг. Основою цієї моделі є посилення ролі професійних організацій та їх взаємодії, підвищення статусу професійних громадських організацій з метою закладання організаційно-методологічної основи надання аудиторських послуг. Аудит стандартних звітів може підтвердити або спростувати достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання. Компанії, що працюють на міжнародних ринках, все більше зацікавлені в тому, щоб перевірити, чи відповідає робота компанії або контракти в окремих сферах діяльності та фінансова звітність вимогам МСФЗ.

Умови здійснення аудиторської діяльності безпосередньо впливають на реалізацію факторів, що формують і забезпечують якість аудиторських послуг. Регіональні умови визначаються законодавчо, виходячи з особливостей

економічного розвитку регіону, де важливу роль у замовленні аудиторських послуг відіграє економічний потенціал та економічна діяльність суб'єктів господарювання. Регіональні умови також мають опосередкований вплив на реалізацію факторів, що впливають на якість аудиторських послуг.

Щоб оцінити якість виконання завдань аудиту або інших аудиторських послуг, спочатку необхідні спеціальні стандарти, яких зараз немає для завдань, окрім аудитів та інших завдань з надання впевненості. Для того, щоб формалізувати стандарти якості аудиторських послуг, необхідно змінити фокус і аналіз факторів і факторів, які забезпечують ці стандарти. Ці фактори існують як зовнішні, так і внутрішні і можуть розглядатися на рівні діяльності аудиторської фірми в цілому, що відображено у внутрішніх політиках контролю якості загальних аудиторських послуг, а також факторів, що стосуються окремих видів аудиту.

Традиційно ключовими етапами аудиту є: підписання контракту на проведення аудиту, планування аудиту, вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю, підтвердження залишків на рахунках, остаточні аудиторські процедури та надання аудиторського висновку. Тому на кожному етапі необхідно забезпечувати вимоги до якості шляхом встановлення стандартів і показників якості. У зв'язку з цим ми вважаємо важливим розрізняти критерії якості та показники якості. Стандарти якості стосуються відповідно мети та змісту конкретних завдань аудиторської служби, а показники якості стосуються ефективності на різних етапах виконання послуг.

Необхідно встановити ключові етапи виконання кожної аудиторської послуги та визначити показники її якості. Важливим чинником розвитку ринку аудиторських послуг є створення умов, що дозволяють визначати стандарти якості, серед яких: впровадження системи забезпечення якості аудиторських послуг, членство в національних та міжнародних мережах, наявність додаткової кваліфікації, володіння аудиторська фірма на ринку; кількість зареєстрованих аудиторів, типи сертифікатів, статус в рейтингах тощо.

Потреба України в контролі якості визначається низкою факторів, ключовими з яких є: підвищення якості аудиту та сприяння економічному зростанню, відповідність міжнародній практиці та очікуванням, а також надання керівництва та допомоги для подальшого розвитку галузі аудиту.

Важливою складовою підвищення якості послуг зовнішнього аудиту є професійна кваліфікація та практичний досвід внутрішніх аудиторів та керівників підприємств.

Виходячи з цього, основною метою внутрішнього контролю ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є об'єктивне вивчення фактичного економічного стану підприємства та виявлення та попередження факторів і ситуацій, що негативно впливають на виконання рішень та досягнення поставлених цілей. ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx у своїй організаційній структурі не має відділу внутрішнього аудиту. Внутрішній контроль за діяльністю бригад, дільниць та інших внутрішньогосподарських структур здійснюється на підприємстві його керівниками та спеціалістами під час виконання ними своїх функцій.

Посадові особи під час виконання своїх функціональних обов'язків здійснюють контрольні функції. Як правило, вони фіксуються в робочих інструкціях. Наприклад, під час виконання своїх професійних обов'язків головний бухгалтер виконує відповідні контрольні функції для забезпечення надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та достовірної інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття відповідних рішень.

Слід зазначити, що система внутрішнього контролю підприємства вважається ефективною, якщо вона відповідає таким вимогам:

- 1) Всі господарські операції своєчасно відображаються в бухгалтерському обліку та реєструються у відповідних регістрах з правильними сумами;
- 2) Операції правильно відображені в бухгалтерському обліку та відповідають чинним законодавчим актам;
- 3) Встановлені терміни проводиться інвентаризація;

4) На основі обґрунтованих даних бухгалтерського обліку складена фінансова звітність;

Систему внутрішнього контролю на підприємстві можна охарактеризувати як ефективну, оскільки розподіл управлінських функцій та обов'язків керівників є добре організованим, у більшості розглянутих документів не виявлено виправлень та порушень, а також є всі необхідні офіційні ознаки (підписи, печатки)

При цьому за результатами дослідження системи внутрішнього контролю можуть бути внесені пропозиції підприємству щодо впровадження паролів та інші пропозиції щодо вдосконалення системи захисту інформації комп'ютерної системи. Це дасть можливість обмежити коло осіб, які мають доступ до даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що сприятиме вдосконаленню систем захисту комп'ютерної системи підприємства.

Забезпечення ефективності загального управління діяльністю ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx та функціонуванням основних засобів значною мірою залежить від правильної організації контролю, оскільки керівні рішення приймаються в умовах невизначеності та є ризики.

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту, оскільки основні засоби, як правило, становлять більшу частку майна підприємства, ніж інші необоротні активи. Тому при перевірці основних засобів аудитор витрачають багато часу на отримання інформації про основні засоби.

Метою аудиту операцій з основними засобами ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є підтвердження повноти відображення вихідних даних у регістрах бухгалтерського обліку, достовірності даних про наявність та рух основних засобів, законності правильність ведення бухгалтерського обліку цих активів, а також визначити дотримання підприємством вимог чинного законодавства.

Предметом аудиту роботи основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx є господарські процеси та операції, пов'язані з

наявністю, рухом та використанням основних засобів, а також взаємовідносини, що виникають всередині та ззовні підприємства.

Завданнями внутрішнього аудиту основних засобів є:

- встановлювати достовірність обліку надходження, руху, використання та списання основних засобів;
- перевірити правильність відображення відомостей про основні засоби в обліково-звітному реєстрі підприємства;
- визначити правильність визначення строку ефективного використання основних засобів;
- перевірка ефективного їх використання та зберігання;
- визначити правильність нарахування амортизації;
- перевірити особливості ремонту основних засобів і правильність обліку витрат;
- підтвердження достовірності первісної вартості основних засобів, розрахунку ліквідаційної вартості та результатів переоцінки;
- дослідження правомірності списання, ліквідації інших суміжних підприємств через непридатність до використання основних засобів.

Цілі аудиту формуються виходячи з того, чого повинен досягнути аудитор при проведенні дослідження роботи з основними засобами.

Об'єкти аудиту основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx це інформація, що міститься в різних джерелах, зокрема у Наказі про облікову політику підприємства, рис. 3.6.

При організації перевірки основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx аудитор необхідно ознайомити із специфікою діяльності, організацією бухгалтерського та податкового обліку основних засобів, системою внутрішнього контролю, а також розробити план аудиту.

Вважаємо, що одним із першочергових завдань аудитора також є оцінка системи внутрішнього контролю, основною метою якої є створення основи для планування аудиту та визначення виду, термінів та обсягу аудиту. Компетентне вивчення аудитором системи внутрішнього контролю визначає характер і

якість аудиту. Система внутрішнього контролю може вважатися ефективною, якщо вона здатна своєчасно попереджати та виявляти появу недостовірної інформації.

Рис. 3.6. Джерела інформації про основні засоби, що наведені у Наказі про облікову політику підприємства.

Оцінюючи ефективність системи внутрішнього контролю, аудитор повинен зібрати достатні аудиторські докази. Для оцінки системи внутрішнього контролю аудиторі проводять тестування (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Тестування оцінки системи внутрішнього контролю обліку основних засобів у ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

№ п/п	Зміст питання	Відповідь		Інформація відсутня
		Так	Ні	
1.	Чи забезпечені працівники бухгалтерії законодавчо-нормативними документами з обліку основних засобів?	+		
2.	Чи забезпечені робітники бухгалтерії внутрішніми розпорядчими документами які регламентують облік основних засобів?	+		
3.	Чи відповідають обрані методологічні принципи обліку основних засобів вимогам П(С)БО 7 «Основні засоби»?	+		
4.	Чи знайомі працівники бухгалтерії з МСБО «Основні засоби»?	+		
5.	Чи використовується оцінка основних засобів на кінець звітного періоду за справедливою вартістю?		+	
6.	Чи використовуєте ви типові форми первинних документів для обліку основних засобів?	+		
7.	Чи змінюєте типові форми обліку основних засобів протягом року?		+	
8.	Чи проводяться позапланові інвентаризації основних засобів?	+		
9.	Чи виявляються факти порушення за результатами проведених інвентаризацій?		+	
10.	На Вашу думку система внутрішньою контролю є дієвою ?	+		
11.	Чи укладені договори з матеріально відповідальними особами?	+		
12.	Відповідність інформації облікових регістрів і Головної книги контролює: - головний бухгалтер; - заступник головного бухгалтера; - робітник матеріального відділу бухгалтерії; - інший працівник бухгалтерії	+		
13.	Чи визнаються активами об'єкти основних засобів, які не знаходяться в експлуатації?			+
14.	Чи виявлені порушення за результатами зовнішніх перевірок?		+	
15.	Чи змінювалися методи нарахування амортизації: - протягом звітного періоду? - протягом попереднього періоду?		+ +	
16.	Чи проводиться аналіз інформації про основні засоби що міститься у фінансовій звітності на її відповідність обліковим регістрам обліку?	+		
17.	Чи вважаєте організацію бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві ефективною?	+		

У напрямку підвищення ефективності роботи з основними засобами завданням системи внутрішнього контролю є сприяння суб'єктам господарювання мінімізувати ризики, пов'язані з неефективним використанням основних засобів, розробити ефективний механізм збереження основних засобів, покращити доцільність використання основні фонди. Обраний метод нарахування амортизації, правильність оцінки основних засобів, можливість уникнути нарахованих пені внаслідок порушення податкового законодавства щодо обліку основних засобів.

За результатами перевірки аудитор аналізує відповіді та робить певні висновки, на підставі чого визначає методику перевірки основних засобів, планує ступінь ризику та важливості перевірки та складає програму перевірки основних засобів, рис. 3.7.

Основні засоби є матеріальною основою діяльності підприємства і визначають виробничий потенціал будь-якого підприємства. Тому перевірка ефективності її збереження та використання є важливою частиною контролю за діяльністю суб'єктів господарювання.

Крім того, слід звернути особливу увагу на перевірку нарахування амортизації основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, адже від правильності нарахування амортизації та залишкової вартості основних засобів залежить правильність нарахування амортизації, що безпосередньо впливає на суму амортизації основних засобів. Визначення витрат підприємства та фінансових результатів його діяльності.

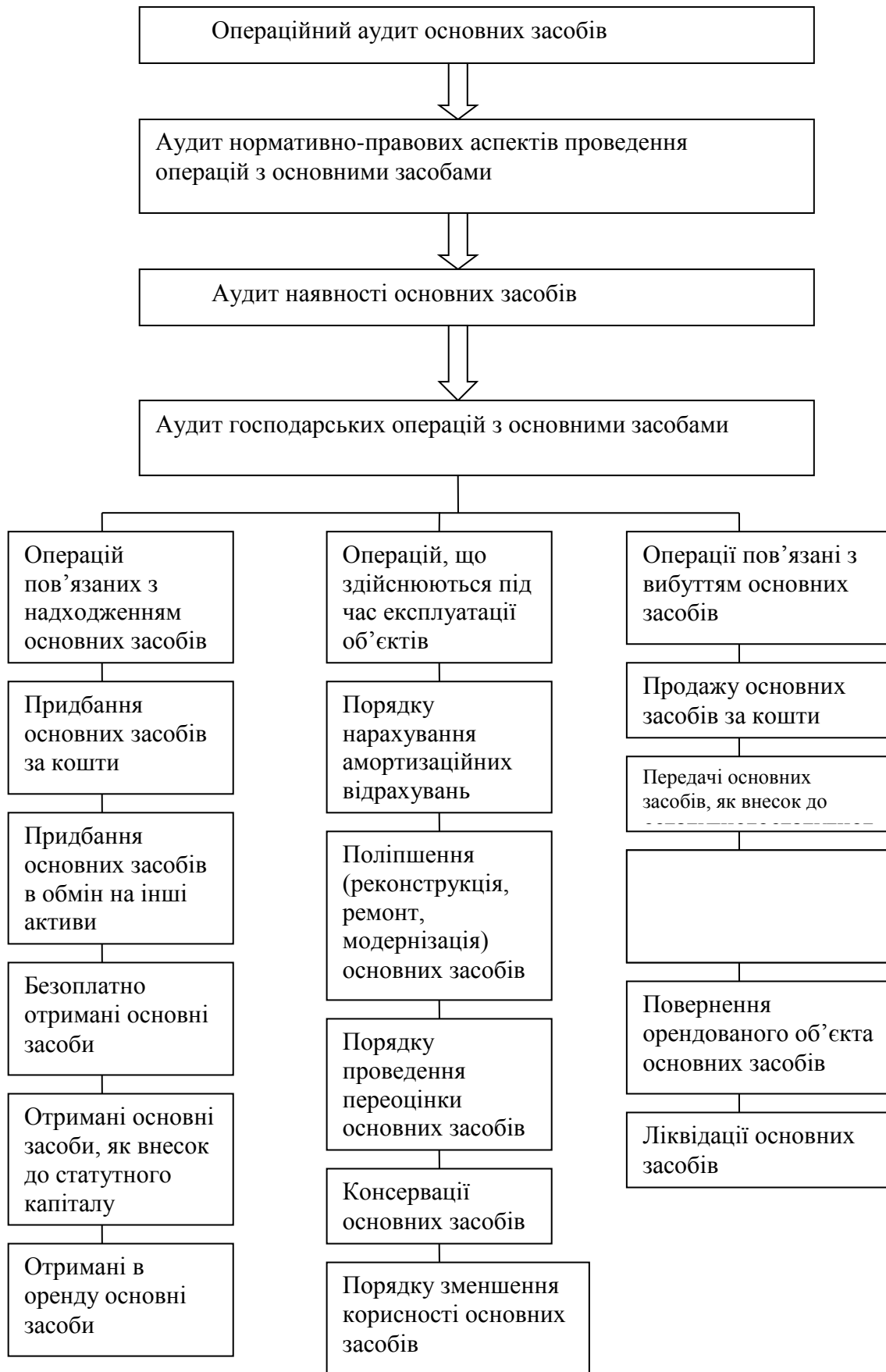

Рис. 3.7. Основні етапи проведення аудиту основних засобів.

Аудитори повинні розуміти, як нараховується амортизація основних засобів при добудові, реконструкції, реконструкції та модернізації об'єктів, чи змінювалася протягом звітного періоду методика нарахування амортизації основних засобів, чи не було повного зносу основних засобів, чи змінювалася методика нарахування амортизації основних засобів протягом звітного періоду. чи є судові позови щодо заставлених основних засобів тощо питання.

Одним із важливих аспектів аудиту основних засобів є перевірка правильності їх оцінки під час операції придбання (приймання-передачі). Надаємо зразок робочого документа аудитора, який використовується для перевірки правильності визначення первісної вартості основних засобів під час операції приймання-передачі (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Перевірка визначення правильності та достовірності
первісної вартості придбаних основних засобів**

№	Об'єкти основних засобів	Перевірка витрат відповідно до доданих документів до Акту приймання-передачі основних засобів				
		Вартість, відповідно до рахунку-фактури без ПДВ	Транспортні витрати	Витрати на підготовку об'єкта до експлуатації	Інші витрати	Первісна вартість
1	2	3	4	5	6	7
1.	Підйомник для гіпсокартону ВАМАТО ВАМАТО ДРН-3400	6775	250	150	-	7175
2.	Затиральна машина для бетону Masalta MT36-4	33228	450	250	-	33928
3.	Плиткоріз електричний Sturm TC9823U	11295	300	200	-	11795

Отже, метою аудитора є визначення застосовуваних ним процедур і методів, які забезпечать формування об'єктивних думок і висновків щодо об'єкта аудиту. Підхід до проведення аудиту основних засобів можна виразити у вигляді низки конкретних процедур. Ми вважаємо, що процедур у МСА 500

«Аудиторські докази» є достатньо для отримання доказів. Процедура – це перевірка внутрішніх або зовнішніх записів чи документів у паперовій, електронній чи іншій формі або фізична перевірка активів.

Аудитор фіксує виявлені під час перевірки помилки та порушення в робочій документації та визначає їх вплив на достовірність умов фінансової звітності. За результатами проведеного аудиту формується остаточний документ на основі достовірних доказів – аудиторський висновок.

Отже, необхідно проводити незалежні аудиторські перевірки підприємства з метою встановлення об'єктивних фактів щодо достовірності інформації відображеної у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності та доводити цей факт до користувачів інформації через аудиторські висновки.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Як відомо, основні фонди є матеріально-технічною основою підприємства. Від правильного і обґрунтованого обліку основних засобів в кінцевому рахунку залежить процес їх відтворення, поповнення, оновлення. Розвиток у цьому економічному напрямку залежить від своєчасного отримання достовірної, надійної, прозорої та повної обліково-економічної інформації. У зв'язку з цим з кожним днем зростає роль і значення обліку, аналізу та аудиту основних засобів як найважливіших функцій управління підприємством.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» основні засоби підприємства — це фізичні активи, які утримуються підприємством для використання або постачання товарів у процесі виробництва, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для виконання своїх обов'язків. Адміністративні та соціально-культурні функції, очікуваний термін ефективного використання (освоєння) яких перевищує один рік (або термін експлуатації, якщо більше одного року).

Порівняльна характеристика методів оподаткування та бухгалтерського обліку для визнання основних засобів вказують, що такі характеристики, як важливість та строк корисного використання основних засобів, абсолютно однакові в бухгалтерському та податковому законодавстві. Існують суттєві відмінності в підходах між бухгалтерським та податковим підходами щодо контрольованості, мети та обмежень витрат.

Аналізуючи основні техніко-економічні показники за 2020-2022 роки, зроблено висновок, що підприємство має високу ліквідність, високу платоспроможність, стабільний розвиток, збільшення доходів та підвищення продуктивності праці. При цьому варто зазначити, що рентабельність в 2022 році знизилася, і керівництву компанії слід зосередитися на зростанні прибутку та зниженні собівартості будівельних послуг.

Оцінка динаміки основних фондів за останні три роки свідчить про позитивну динаміку. Аналіз структури основних фондів визначає домінування груп «Будинки, споруди та транспортне обладнання» та «Транспортні засоби».

Перевірка постачання базових активів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx показує, що за досліджуваний період зросла продуктивність праці одного працівника та технічна оснащеність одного працівника. Аналіз технічного стану основних фондів підприємства свідчить про низький рівень зносу та високий рівень придатності. Водночас варто зазначити, що зниження рівня рентабельності основних виробничих фондів компанії відбувається за рахунок зменшення частки активних активів.

Бухгалтерський облік ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx ведеться безперервно з дати реєстрації і відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», П(С)БО та інших нормативно-правових актів. Для ведення бухгалтерського обліку використовували комп'ютерну програма «1:С Підприємство 7.7».

Для обліку та узагальнення інформації щодо наявності та руху основних засобів застосовують рахунок 10 «Основні засоби», за дебетом – надходження (придбання, створення, вивільнення) основних засобів, за кредитом - списання основних засобів (продаж, списання, безоплатна передача). Амортизація нараховується прямолінійним методом.

Вивчення організації аудиту основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx дозволило уточнити її мету, завдання, суб'єкти, об'єкти та джерела інформації. Визначено основні документи для ефективної організації аудиту основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

При формуванні ефективного підходу до проведення аудиту основних засобів на ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx були враховані аудиторські процедури, що відповідають МСА 500 «Аудиторські докази», вказано на важливість аудиторської документації та типові порушення, які можуть бути виявлені під час перевірки були взяті на облік основні засоби.

Результати проведених досліджень дозволяють ПП
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx надати ряд рекомендацій, основними з яких є:

1. Застосовуючи запропоновані методи економічного аналізу основних засобів, підприємство може своєчасно отримувати інформацію та здійснювати ефективне управління.

2. Використання розроблених підприємством факторів, що впливають на фондівдачу основних засобів, сприятиме підвищенню ефективності використання обладнання.

3. У сучасних умовах підприємство має велику кількість основних засобів. Тому без використання сучасних комп'ютерних продуктів важко ефективно вирішувати обліково-контрольні завдання підприємств. Відтак, підприємству рекомендуємо перейти на більш сучасну версію бухгалтерської програми - «BAS Бухгалтерія».

4. Проводити незалежні аудиторські перевірки підприємства з метою встановлення об'єктивних фактів щодо достовірності інформації відображеної у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності та доводити цей факт до користувачів інформації через аудиторські висновки.

5. З метою удосконалення організації та методики внутрішнього контролю основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx нами розроблено ряд документів: «Оцінка та тестування системи внутрішнього контролю обліку основних засобів ПП xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx», «Робочий документ, правильність і достовірність визначення первісної вартості придбаних основних засобів».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросова О.Ф. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудиту. Вісник Хмельницького національного університету. 2018. № 3, Т.3. С.250-255.
2. Аудит: методика і організація: навчальний посібник/ Н.І. Гордієнко, О.В. Харламова, Ю.І. Мізік, О.О. Конопліна; Харківський нац. ун-т міськ.госп. ім. О.М. Бекетова. 2-ге вид. перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2017. 319с.
3. Аудит : підручник : [в 2 ч.]. Брадул О. М. [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Грушко В. І. - 4-те вид., допов. і перероб. – Київ : Ліра. К, 2020. 323 с.
4. Безверхий К. Особливості переоцінки основних засобів: міжнародний та український досвід // Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 1. С. 11–15.
5. Бурлан С.А., Руденко Н.О. Організація і методика аудиту: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184с.
6. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: Навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2020. 484 с.
7. Войнаренко М.П. Облік та внутрішній аудит основних засобів в контексті прийняття управлінських рішень: монографія / М. П. Войнаренко, А. Ф. Гуменюк, Р. Л. Цебень ; Хмельниц. кооп. торг.-екон. ін-т. Хмельницький : Цюпак [вид.], 2018. 210 с.
8. Гуменюк А. Ф. Бухгалтерський облік та аудит відтворення основних засобів: теорія і практика: дис. канд. екон. наук : 08.00.09. Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2020. 219 с.
9. Довгалюк Н.В. Ефективність використання та відтворення основних засобів підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Житомир, 2010. 20 с.
10. Жадан Т. А. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2020. Вип. 8. С. 112-116.

11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»: Затв. Верховною Радою України від 16.07.1999р. №996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс].
12. Зима Ю. Особливості застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в обліку основних засобів. *Економічний аналіз*. 2018. Вип. 12, ч. 4. С. 211-214.
13. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність : підручник. К. : Знання, 2017. – 710 с.;
14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій / Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. [Електронний ресурс].
15. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. К. : ЦУЛ, 2014. 600 с.
16. Колеснікова О.М. Проблемні питання обліку і оподаткування операцій з основними засобами [Текст]. *Облік і фінанси АПК*. 2019. № 2. С. 12-15.
17. Кундеус О.М. Облік витрат на поліпшення та ремонт основних засобів [Текст]. *Інноваційна економіка*. 2018. № 12. С. 264- 269.
18. Лесняк В. Методика аудиту операцій з використання та утримання основних засобів [Текст] *Економічний аналіз*. 2017. Вип. 11, ч. С. 313-315.
19. Макаренко А. П. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Агросвіт*. 2020, № 2. С. 30-37.
20. Мартиненко, О.В. Сутність та особливості інвентаризації основних засобів. *Інноваційна економіка*. 2018. № 4. С. 30-36.
21. Медведєва Н. Ю. Особливості бухгалтерського обліку вибуття основних засобів. *Облік и фінанси АПК: Науково-виробничий журнал*. 2017. № 6/7. С. 90-92.
22. Мельничук І. В. Мужевич Н. В. Облік фінансового забезпечення відтворення основних засобів будівельних підприємств. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль, 2019. № 1. С. 123-130.

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: Затв. Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012р. №929_014[Електроннийресурс]–Режимдоступу:

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів»: Затв. Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності від 01.01.2012р. №929_047 [Електронний ресурс].

25. Мішура В. Б. Еволюція поняття, класифікація та економічна сутність основних засобів. *Науковий вісник ДГМА*. 2017. №2. С.148-155.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 року № 73.

27. Наказ «Про затвердження типових форм первинного обліку»: Затв. Міністерством Статистики України від 29.12.1995р. №352 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0508-98>.

28. Неміш Ю. В. Формування основних засобів та управління ними у м'ясопереробних підприємствах: дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Львів: ЛНАУ, 2020. 214 с.

29. Основні засоби: головні правила обліку : практ. керівництво. Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, №9. 2020. 111 с.

30. Орловський Д.Л. Бізнес-процеси підприємства: моделювання, аналіз, вдосконалення. Част. 2. Бізнес процеси : аналіз, управління, удосконалення. Харків: НТУ «ХП», 2018. 433с.

31. Очеретько Л.М. Напрямки гармонізації податкового та бухгалтерського обліку основних засобів [Текст]. Інноваційна економіка. 2017. № 3. С. 297-299.

32. Панасюк В. М. Бухгалтерський облік: навч. Посібник. Тернопіль : ТНЕУ. 2020. 330 с.

33. Пирог О.В. Детермінація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2020. №835. С. 240-250.

34. Податковий кодекс України: Затв. Верховною Радою України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http:// zakon.rada.gov.ua/go/2755-17](http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17).

35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. №92 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2004р. №817 [Електроннийресурс].

38. Протасова Н. Методи нарахування амортизації: що краще обрати. *Все про бухгалтерський облік*. 2012. 21 берез. (№ 27). С. 6–12.

39. Радіонова Н. Й., Ременюк Л. М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4548>

40. Рогозний С. Основні засоби за МСФЗ: особливості визнання та оцінки. *Все про бухгалтерський облік*. 2019. № 27 (22 берез.). С. 4-10.

41. Старицький Т.М. Методичні основи економічної діагностики відтворення і ефективності використання основного капіталу. *Агроінком*. 2018. № 7. С. 56–60.

42. Тимощук С. Податковий облік витрат на ремонт і поліпшення основних засобів [Текст]. *Вісник податкової служби України*. 2019. №29. С. 11-14.

43. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві. *Управління розвитком*. 2018. № 12 (175) С. 89-91.

44. Цивільний кодекс України: Затв. Верховною Радою України від 16.01.2003р. №435-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

45. Чалий І. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. *Все про бухгалтерський облік*. 2018. № 32 (4 квіт.). С. 27-29.

46. Шелін С. В. Особливості обліку амортизації основних засобів в автоматизованій системі. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2017. № 6. С. 28-30.

47. Шкуліпа Л. В. Аналіз методології обліку основних засобів за МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби»: теорія і практика. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.*. 2018. № 4. С. 102–112.

48. Яловега Л.В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект. *Полтавська державна аграрна академія*. 2019. №10(4). С.460-466.